

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo.

Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben és csukrászdában. 6896

RETOUCHE gyorsfestő szakálra.

Kapható dobozokban 2 forintjával.

Ezen új, kitűnő készítmény által képesek vagyunk, az egészségre minden legkisebb hátrány nélkül s minden bőrpiszkítás mellőzésével, pillanatnyi idő alatt a szakált állandóan szőke, világos-barna, sötét-barna vagy fekete tónusra festeni. Fesett hajminták a rakárban megtekintés végett ki vannak téve. Megrendelésnél kérjük a kívánt színt megjelölni; a haj festésében gyakorolt fodrászt ajánljuk.

Budapest, Király-utca 12. Török József gyógyszerháza.

BERGER LEÓ

kávéháza

Erzsébet-körút 58. sz.,

a Royal nagyszálló és a körúti fürdővel szemben.

Elismert legjobb kávé Budapesten.

Legújabb villamos ventiláció; a helyiség teljesen fűtött. Francia és angol illusztrált lapok és napilapok, orvosi és jogi szaklapok, valamint sportlap.

Praecisio tekeasztalok.

Lesoványodásra s egyidejűleg az egészség erősítésére 2 hónapig vendő a dr. Ely s dr. Duchesne-Duparc klin. tanár, becsületrend lovaga — megfigyelése után Boisson gyógyszer. által készített „per-sa-pilula”, vesiculosisnevel előállított nov. készítmény. Egy 3 frtos nemzetközi posta-utalvány küldésével bér. szállít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.** Budapestben kapható: **Török József** gyógyszerháza, király-utca 12. szám. 7050

SZABADALMAKAT (Patente). Kisközlő, védjegyeket és mintákat belajstromoztat, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek mellett, **RÉTHY JÁNOS**, nemzetközi szabadalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. (Tulajdonos Zieleski Szilárd, okl. mérnök.) 7015

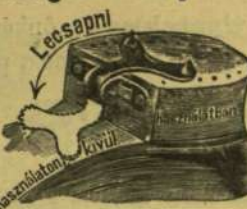
Mmes KEIFEL és HIRSCH mell- és vállfűző készítőnők Budapest, IV., Váci-utca 19.

Egyedüli cég, mely e szakmában az ezredéves ország kiállításán a II. Millenniumi nagy éremmel lett kitüntetve. 7081

A fűző finom fehér vagy szürke drillből készül, legjobb hozzávaló és csakis valódi hálósonttal. 8 forinttól kezdve megrendelhető.

Shabadalmazott Jégsarkantyúk!

Ezen rendkívül erősített jégsarkantyúk minden más gyártmány fölött előnyökkel bírnak. Jól állnak a hóra és a jégre, nem sörköt a sarkat, és nem is kell attól eltávolítani. Használatakor 60 kr.-nak előzetes beküldése ellenében portómentesen, vagy postautalványt mellette szétküldi: **C. A. Stanek jun. Reichenberg.** 7010

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

Nincs többé köhögés!

Tüdő- és gégegyulladás szenvedők részére.

Med. univ. Dr. FÁRKAS KÁROLY szepesi kárpáti gyógyfűkivonata

1 üveg 75 kr., csukorok egy doboz 35 kr., thea 1 csomag 50 kr., egy kis próbacsomag 25 kr., 30 év óta a legjobb sikerrel használtatott köhögés, rekedtség, hurut, hökhurut, influenza, légzőszervi akadályoknál, oldalszúrásnál, tüdőgyulladásnál és idült höghurutnál. 7028 Kapható Kollár Károltól a Nagy Kristóf-utca 12. számú gyógyszertárban, Budapestben, IV. ker. Kristóf-utca 2. Váci-utca és Kristóf-utca sarkán.

4 arany, 18 ezüst érem, 30 tiszteleti és elismerő oklevél.

Kwizda-féle korneuburgi marha-táppor. Veterinár-diétetika szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. 43 ezüstenő óta a legfőbb istállóban kitűnő sikerrel alkalmaztatik a táplálkozás kedv hiányánál, rossz emésztésénél; a tehének tejének bővítésére és jobb télelejárásért. Ár: 1/2 doboz 75 kr., 1/2 doboz 35 kr. Csupán a fenti védjeggyel ellátva valódi és kapható minden gyógyszerháza és gyógyszerkereskedésben. — Főraktár: **Kwizda Ferencz Joh.** ca. és kir. osztr.-magyar és román kir. ud. szállító. 6999 Kerületi gyógyszerésznél Korneuburg, Bécs mellett.

Kinek van szeplője?

vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztossággal fordulhat annak eltüntetésére végett a világhírh.

Seraül arczenőcsősz,

mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztatlanságot, hanem az arczbort vakító fehérre, tisztává és üdév teszi. — 1 téglény ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Kapható Budapestben: **Török József** gyógyszerháza, király-utca 12. szám. **Egger-féle 'Nádor'** gyógyszerháza, Városház-tér. Minden magyarországi gyógyszerháza. 6903 Rozsnyay Mátyás gyógyszerész, Aradon.

„BUDAVÁR BEVÉTELE”

körkép, városligeti fasor 47. sz. 7075

megnyílt január hó 30-án.

A villamos és vasuti kocsik megállóhelye.

Foulard-selyem valamint fehér, fekete és színes selymeknek mindennemű minőségben, legúj gyártáson, a valódiság és tartósságért való jóállás mellett, méterenként 35 kr-tól tizenkét frtig portó- és vámmentesen házhoz szállítanak. Legjobb közvetlen megrendelési forrás magánosok részére. Ezer meg ezer előszerű írat. Műtár franko. Svájcba a levelelportó kifizetésére. Selymekkelme-gyárak szövetkeze Zürich. 6062 Spanyol kir. udvari szállító. Spanyol kir. udvari szállító.

Selyem mellé bál ingek, kesztyűk, nyakkendők, selyem zsebkendők, mellgombok, illatszerek, kalapok, csillendek és egyéb férfidivat cikkeket nagy választékban ajánl.

FÖLDVÁRY IMRE

BUDAPEST 7052

Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

Levélbéllyeg-kereskedés **PRÜCKLER J. C.** Budapest, IV., Régi posta-u. 5

Alapított 1876. 7014

Veszek! Eladok! Cserélek!

Váljunk el

az eddig használt értéktelen szertől. Köhögésnél, rekedtség, a torok és légzési szervek minden zavaráinál teljes biztossággal hatnak

EGGER MELLPASZTILLÁI.

Ezrekre menő hálalratok rendelkezésére.

Egy doboz ára 50 kr. és egy forint. Próbadoboz 25 kr.

Kaphatók minden gyógyszerháza. — Főraktár: **Egger-féle gyógyszerháza a 'Nádorhoz'**

Budapest, Váci-körút 17. 6968

Páris 1889. **Kitüntetve** Brüsszel 1891. Genf 1889. Bécs 1891. 1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetememes gyomorpor

Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciarszági orvosi társulatok tagja. Orvosiilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorbetegségeknél is. Szállít próbaára ingyen, csupán a viteldi megterítése mellett, berlini főraktárából.

Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60

Raktár: **Budapest: Török József gyógyszer.** király-utca 12. szám. 6692

Főiskolai **Dr. KUN ZOLTÁN** kiropróbált legez.-orvos gyógyszerrel

Vérképző labdacok, rőszaszire csukorva: vérszegység, nyak, nápkórúsok, gyengélségek, görvélőkórúsok, lástalan tödőbetegségeknél legjobb gyógyszer. 1 üveg ára 1 frt 80 kr. Hurut labdacok, gyomorhurut, tüdő- és gégehurut, tüdővérség, hideglelés, malária, gyümölcs ellen legkitűnőbb! 1 üveg ára 1 frt 80 kr. Ára 1 frt 80 kr.

Női betegségek ellen leghasznosabb gyógyszer az **IZET-GALÓ POE** 1 doboz 1 forint 20 kr.

Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájszéklet fölötti kitűnő gyógyszer a ragályos torokbajoknak is! Ára 60 krajczár.

A **Purpurin Crème** arc- és kézkenőcsnek megfelelő hatás van! 5 nap alatt az arczról minden foltot eltávolít s bármilyen színtűre varázsolja. 1 téglény 1 frt 20 kr. Kaphatók a készítőnél:

TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél Sárospatakon. 6839 Főraktár Budapestben: **Török József** gyógyszerháza, király-utca. **Dr. Buday Emil** gyógyszerháza, Városház-tér. Minden drogus-üzletben és gyógyszerháza kaphatók.

6. SZÁM. 1897. BUDAPEST, FEBRUÁR 7. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5. — félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldi is eszolandó.

KLIMM MIHÁLY.

1851—1897.

A BUDAPESTI kir. József-műegyetem mély agyászba borult Klimm Mihály halálával, a ki, mint a vízépítéstan rendes tanára, egyik tekintélyes tagja volt hazánk egyetlen műszaki főiskolája kiváló tanári testületének. A természet erős testtel és erős lélekkel áldotta meg; de míg lelke, nemes becsvágytól sarkalva s a nehézségeket ritka erélyvel legyőzve, folyton és sikeresen előre tört s egy perczre sem lakodott: addig testét súlyos, emésztő kór ejtette hatalmába, s hosszas, kínos küzdelem után ugyan, de végre mégis legyőzte. Klimm, a ki a vízépítést, ezt a földmívelő országunkban oly fontos tudományt választotta szakmául, s annak úgy elméleti, mint gyakorlati terén a legelső művelői közé küzdött föl magát hazánkban, életének délen, 45 éves korában hagyta itt földi pályáját, a melyen annyi elismerésben és annyi sikerben részesült.

Klimm 1851-ben született Budapesten, hol atyja egyszerű iparos volt. Reáliskolai tanulmányait kitűnően végezvén, a budai műegyetem hallgatója lett, a mi a tanulmányokon kívül nagy anyagi gondot is rótt rá, mert szegénysorsú atyja nem juttathatott neki elegendő költséget. De ez a tehetséges ifjút nem csüggesztette, sőt még nagyobb szorgalomra sarkalta. Így csakhamar ösztöndíjat nyert, nyaranta pedig mérnöki munkákat végezve, tartotta fenn magát. Tanulmányai végeztével előbb tanárságára választották, majd 1872-ben megszerezte a mérnöki képesítést. De a fiatal mérnök előtt már ott lebegvén életének a mindennapjánál magasabb célja, nem sietett mindjárt a gyakorlati terére, hanem, hogy elméleti képzettségét gyarapíthassa, tovább folytatta tanársági működését a műegyetemen; majd az oktatásiügyi minisztériumtól utazási ösztöndíjat nyervén, vízépítészeti tanulmányok céljából külföldre ment.

Külföldi tanulmányútja nevezetes fejezet élettörténetében; a jól megvetett alapon ekkor épült föl szaktudományának az a kincses háza,

mely később hírnevet szerzett neki. Volt Bajorországban, Svájcban, a Rajna mellékén, Hollandiában, Belgiumban, az aacheni polytechnikumon assistensi állást is viselt; 1873-ban pedig Hamburgba vonzótták az ott folyó nagy vízépítkezések. Itt a nagy nevű Dalmann közbenjárására, kire, mint egyik legnagyobb mestere, mindig hálával emlékezett vissza, alkalma nyílt tényleges részt venni a vízépítési munkálatokban, nevezetesen az Elbe szabályozásában és a kikötő építésében.

1874 tavaszán Cseh-, majd Szászországba utazott, s Drezdában a kir. vízépítészeti igazgatóság szolgálatába lépett s állását nemcsak gyakorlati továbbképzésére, hanem elméleti képzésének még fokozottabb kiterjesztésére is felhasználta, miközben törhetetlen kötelesség-érzetével, kiváló szellemi képességével és alapos tanultságával feljebbvalóinak szeretetét nagy mértékben sikerült kivívnia.

Külföldi útjának részleteiről, tapasztalatairól, tanulmányairól Klimm félevenként magvas, ki-

merítő jelentéseket tett. A közoktatási kormány e külföldi útnak szép eredménye által indítva, Klimm részére az ösztöndíjat 1875-ben újból meghosszabbította, s ő ekkor járta be a badeni nagyhercezséget, megismerkedett az ottani kisebb folyók szabályozásával, aztán pedig Elzász-Lotharingiába ment, s hogy az ottani vízépítési alkotásokat teljesen áttanulmányozhassa, a fő-kormányzóság szolgálatába állott. Így csakhamar tágas működési tért nyert a hírneves Grebenau vízépítési igazgató mellett, a ki 1877-ben meghalván, a Felső-Rajnára vonatkozó összes ügyek elintézése Klimmre bízott. De mikor a hazának is szüksége lett jeles fiára, 1878-ban kilépett a német birodalmi szolgálatból, s a műegyetem hívására helyettes tanári minőségben vállalkozott kedvelt szaktudományának, a vízépítészettannak előadására.

Azóta állandóan itthon lakott s munkálkodott. 1879 június 11-én a vízépítészeti tanszék rendes tanárává nevezetett ki a műegyetemen, s ő lelkesedéssel foglalta el a technikai tudományok csarnokában helyét, a melyre, mint kimagasló szakember, pályázat mel-lőzésével hívatott meg.

Klimm, mint tanár, kitűnően tudta gyakorlati és elméleti ismereteit tanítványaival közölni. Nemes gondolkodású ember volt, szíves, lekötő, de a mit helyesnek, szükségesnek ítél, ahhoz szívósan ragaszkodott, s azt törhetetlen erélyvel keresztül tudta vinni. Hogy mennyire értett az adminisztrációhoz, azt akkor nyílt alkalma megmutatni, mikor a műegyetem 1889-ben, majd ismételve 1890-ben rektorrá választotta. A műegyetem szervezete a nélkül is erős; nem engedte ingadozásoknak sem tanulmányi, sem fegyelmi szempontból; a tanári testületben is valami tiszteltetle méltó tradíciója él az összetartozás érzetében, az intézet érdekei ápolására irányuló törekvésnek; de a Klimm rektor éles szeme, erős keze és fenkölt gondolkodása még biztosabbá tette az intézet jó irányú haladását, s a tanári kar a szeretett tisztársban habozás nélkül ismerte el a derek vezetőt.

Hogy a műegyetem vízmérő álló-

KLIMM MIHÁLY.

mást nyert Nagy-Maroson, a Duna partján, s hogy így lehetővé vált a mérnöki szakosztály hallgatóinak vizmérési gyakorlat szerzése, abban is nagy része van Klimmeknek, a kinek ez állomás felállítását nagy erőfeszítésekkel sikerült kieszközölnie.

Elismerésben a trónról is részesült; a folyószabályozás terén teljesített kiváló szolgálataért, különösen a tiszai árvezék alkalmával végzett munkái sikerének méltánylásául 1888-ban a királyi tanácsosi címet kapta.

Rektorsága idejében, férfiúi ereje teljében kezdődött súlyos betegsége, vesebaja, mely ellen hosszú ideig küzdött ritka erős szervezete. Az utóbbi években már többször ágyba esett, a folyó iskolai évben pedig már nem is kezdette meg előadásait. A végezető veszély beálltával orvosai műtétet végeztek rajta, de már ezzel sem lehetett segíteni.

A műgyetem Klimmet elhunytakor is saját halottjának tekintette; gyászba öltözött csarnokában adott helyet a koporsónak, mely egy ritka szorgalmú, szép sikerű életnek határköve. A meghatottságtól reszkető szavak, melyekkel Klimmet egyik tanártársa búcsúztatta, nemcsak a műgyetemhez tartozók szívében keltett visszhangot; e koporsó előtt lehajtott fátylával gyászolt a magyar műszaki tudományosság is, a mely hívatott művelőjét veszít el Klimmben.

A "TANÍTÓK HÁZA" FELÉ.

1897. február 2.

Gyere velem, te szegény kis árva,
Szegény magyar tanító árvája!
Eltemetted apádat, anyádat,
Legfőlebb a szél zokog utánad,
Se betevőd, se takaród nincsen,
Gondviselőd egyedül az Isten. —
De az Isten mindnyájunknak atya,
Kit lesújtott: meg is vigasztalja:
Ő gyújt fölénk csillagot az éjben,
S áttündöklök minden sötétségen,
Zord felhőkből fényt hint az utadra —
Arra menjünk, merre Ő mutatja. —

Arra menjünk... Rengeteg erdőn át,
Hol a fákat viharok zúgatták,
Éles szirtek, vad kőszálak élén:
Az erények sivatag ösvényén —
Tiszta hittel s napfényben vagy éjjel
A becsület száraz kenyérével. —

Arra menjünk... Az apád is ott járt
S győzelmesen megharcolta sorsát.
Termő hantát törte a göröngyöt
És vetette mag gyanánt a göröngyöt;
Ragyogott is a sötét barázda
S hála Isten, fény lett aratása!
Nem irigyelt léha gazdagságot:
Szegényen is a munkának állott,
Irtotta a butaság dudáját
S kibén láng volt, növelte a lángját.
Gyertya volt ő, a ki, míg csak égett,
Sugárával fűzte a sötétet —
Egy szó, mint száz, nem élt ő magának
Tette, a mit kellett, a — hazának!

Arra menjünk... Nézd, amott az árnyban
Messze, messze, milyen forrongás van!
Ugy tűnik fel össze-vissza képe,
Mint egy álom rajzó tümeménye:
Sürgő-forgó emberek csoportja
Égi fénytől reszkető gomolyba, —
Valamely nagy gondolat ábrándja,
Melynek még nincs látható formája,
De azért a maga erejéből
Fölfele tör s idomulni készül. —
Tündőd gond, áldozat és készség,
Csüggedezőt biztató reménység,
Sarokkövek szanaszét gurítva,
Itt egy téglá, — ott egy pár gerenda...

Istenem! mily zűrzavarnak látszik:
De nem marad zűrzavar sokáig:
Majd akad egy nagyerejű férfi,
A ki rajzát merészen kiméri,
A ki mindezt nem nézi álomnak,
De tenni fog — ha ma nem, hát holnap —
S lesz a tette akarata, módja,
Hogy az álmot valósággá rója,
Valósággá, tündérpalotává,
Könyvtőlörö háló templomává,
S ama dicső lángszellem nevében —
— Élő eszme mindnyájunk szívében
Föl is vési márvány homlokába:
«Phenjen meg itt, tanító árvája!»

Szép lassacskán majd csak oda érünk,
Bízzál fiam! menjünk, mendegéljünk...
Endrődi Sándor.

EMLEKEK KELET-INDIÁBÓL.

Irta Reményi Ferencz.

II.

A "tűzímádó" házában.

A közös megegyezéssel megállapított napon a parancsnokunkkal és három más tisztárral partra szálltunk, hogy fölkeressük a párizi házáat, melyet a gazdája nagyon is angolos módra «Ready money» vagyis «Kész pénz háza»-nak nevezett el.

Természetesen nem kevés várakozással tekintünk e sajátos mulatság elé. Milyen lehet egy előkelő párizi otthona? Milyen külön szokások divnák ott?

Ezek és más száz kérdés űzték egymást fejünkben, midőn átengedtük magunkat két hindu kocsis helyismeretének és jóakarának s megindultunk Bombay utcáin át a párizi lakása felé.

Bombay egy sziget déli részét foglalja el; nyugati lapos partját az Indiai-óceán mossa. Itt nyúlik el a fehér fővenyes tengerpart mentén, góthikus stílusú nyilvános épületek sorozatától szegélyezve, a pompás város büszkesége: az «Esplanade». Egy óriási szabad tér, mely minden szórakozni vágyót kielégíthet, mert kert, sétány, lovagló- és játszótér is egy-szersmind. Nagyobb részét az ismeretes rövidre nyírt angol pázsit borítja be, mely az angol életmódra nézve a nélkülözhetetlen «play-groundok», játszó tereket képezi. Itt adják át magukat Albion fiai és leányai a játék-sportok sokféle nemének szenvedélyével, bámulatra méltó kitarással.

Ime, most is, daczára a bágysztó délutáni hőségnek, javában járja a lawn-tennis, criquet, croquet, polo és golf. Csodálkozva szemléljük a játékos lankadatlan fürgeségét, a kik bár a lehető legkönnyebben vannak öltözve, de más-különbben semmiképen sem látszanak tudtul venni, hogy nem Anglia hűvös ködkörében, hanem India forró talaján vannak. Tán nem csalódom, ha azt álítottam, hogy ilyen nemzeti szokások nem csekély mértékben segítettek elő az angolok világhuralmát! Ha Albion népe, férfiak és nők, felnőttek úgy, mint gyermekek kivétel nélkül, nem tekintve az idő jó vagy rossz voltát, hogy az éjszaka fagyasztó éghajlatában, vagy az egyenlítő forró óvén, szárazföldön, vagy hajón vannak is, egyiránt nem üznék ezen erős mozgás előidézésére czélzó játékokat naponta néhány órán át: e nélkül nem volna az a vasizmú, szívós és minden éghajlat hatásának ellenállni tudó nép. A test tulajdonságaival együtt járnak a lélekéi is; a vasizmok vasakaratot, erélyt, önbizalmat és kitartást szülnek. És csak ily testi és lelki tulajdonságokkal válhatott Anglia ily nagygyá, meghódítva és egymáshoz kapcsolva — hasonlatosan az ó-kori rómaiakhoz, őt világ-

részben elszórt óriási birodalmakat. Tanulni kell tőlük!

Ime, a szemes párizik, elhagyva keleti lomhaságukat, a test edzésében is követik az uralkodó nép szokásait. Nagy számmal látjuk őket is a play-groundokon a testedző játékok szenvedélyének hódolni, ép oly lankadatlanul és ügyesen üzve a labdát, mint az angolok. Sőt úgy látszik, hogy már túl is tettek mestereiken, mert a bombayi újságok sokáig emlegették, hogy a legutóbbi nagy indiai lawn-tennis versenyen a párizik voltak a győztesek. (Angolok szemében — milyen szégyen ez!)

A tengerpart mentén tovább haladva, végre elmarad mögöttünk az Esplanade, az európaias élet e színhelye, helyet adva egy darabig a hamisítatlan keletnek. Egy fal mellett vezet el az út; a mögötte felszálló fojtó füst a hinduk halottégető helyét árulja el. Majd egy hindu városrész következik, piszkos, rikító színekkel tarkán bemázolt faházakkal; minden emeleten veranda és aláhajló oszlopos fődél. Végre a part egy kanyarulata után dombok közé vezet az út; csinos «bungalók» — a legváltozatosabb, de többnyire könnyed, a forró éghajlatnak megfelelő stílusban épített kéjlakok — követik egymást; dús kertek és ligetek, melyekben pálmák, pizangok és gyönyörű violaszínű virágokkal elpegett orchideák ékeskednek, környezik a gazdagok e gyönyörű lakhelyeit. Kocsisunk kérdés nélkül is szolgál felvilágosítással: «Itt laknak a gazdag angol és párizi gentlemanok.»

Az egyik kert kapuján befordulva, megálltunk egy bár tekintélyes nagyságú, de szerény külsejű kéjlak előtt. Ez a «Ready money» ház, állítja a kocsisunk, a kinek azonban egyelőre semmi hitelt sem adtunk, minthogy tapasztalatból tudtuk, hogy a világ minden kocsisai közül a hindu a legmegbízhatatlanabb. Az oszlopos veranda alatt hemzsegek hindu szolgasereg bizonyára még nem engedett következtetni párizi uraságra. Csak midőn a földszinti előcsarnokba beléptünk, melynek márvánnyal kirakott falazata és oszlopai között üdítő hűvösség uralkodott, győződöttünk meg arról, hogy ezélunkat elértük. Köröskörül a falakon nagy olajfestmények függtek; mindegyike egy-egy élemedett férfiút ábrázolt. Viseletük egyszerű fekete, álltól térdig érő kaftán és a föltett «hagri», egy sajátos karimátlan süveg, kemény, fénylő, fekete vagy barna vászonból és hátul behorpasztva, jellemezve párizi nemzetiségüket. Hirnevés ösök képei, kik azonban nem harezban, hanem a békés munkásság terén, a közjóért hozott áldozatokkal szereztek maguknak nagy érdemeket és családjuknak hírnevet és nemesi rangot. Az előcsarnokból szobrokkal díszített széles feljárt vezetett az emeleten lévő fogadó-teremhez. Meglepetve a háznak egyszerű külseje után nem várt pompától, tekintünk itt szét. Biz az beillett volna valamely kisebbrangú uralkodó hatalmasság fogadó csarnokának is. Padozat, mennyezet és falazat itt is értékes, színes és fehér márványok izléses változatával volt fődve. Hatalmas márványoszlopok kettős sorozata emelte a mennyezetet, melynek szélein aranyos czifrázatok futottak körül; piros bársony pamlagok és székek köröztek az oszlopokat és hűdöttak tova a falak mentén. A terem egyik végén a nyugati műveltség elmaradhatatlan tényezője: egy zongora állt magas emelvényen, mag azzal átellenben a nyitott ajtó egy melléktérbe engedtek tekinteni; ott gazdag buffet volt felállítva, egészen angol módon.

A belépőnél a házi úr és asszony fogadtak bennünket. Cowasjee ismét frakkot viselt, míg neje a festőbb nemzeti ruhába volt öltözve, melynek legszembetűnőbb, bár nem legeredetibb

KÖZÉPÜLETEK AZ ESPLANADEON BOMBAYBAN.

része — minthogy az itteni hindu nőviseletről van átvéve — a «szári», egy fátyolféle, a fejről hosszan alángoló, a féltést körül kanyarított palást.

Cowasjeené rendkívüli kellemmel végezte háziasszonyi szerepét. S midőn üdvözlétül mindegyikünkkel kezét fogott és jöttünk fölötti örömet néhány igéző mosolylyal kísért szóval kifejezé, meg kellett vallanunk, hogy habár az egyszerű házi ruhában nem tette azon szemkápráztató hatást, mint első ismerkedésünk alkalmával, még így is szép asszonyi számba ment. Ezen annál is inkább csodálkozánk; mert a keleti nők tudvalevőleg nagyon hamar öregednek. Hogy pedig nem volt már egészen fiatal, arra ő maga figyelmeztetett minket, midőn bemutatá nekünk leányát, egy 16 éves teljesen kifejldött hajadont, a kinek szemita jellegű vonásai nagyon hasonlítottak anyjáiéhoz. Egy körülbelül tíz éves fiút, mint a Cowasjee név és va gyon reményteljes örökösét is bemutatott a háziasszony. A göndörhajú, folyékonyan angolul beszélő kis szemita már szintén frakkot viselt. Hogy miért különböztek ebben a Cowasjee családj férfiai a többi páriziktól, a kik kivétel nélkül mind a nemzeti viseletben, t. i. fekete kaftánban jelentek meg, csak akkép tudtuk magunknak megmagyarázni, hogy az angol nemesi rangba emelt és bizonyára valamely nyilvános tisztelet viselő Cowasjee állásához és rangjához illőnek tartá viseletében is megegyezni az angol szokásokkal.

Lassanként megnépesedett az óriási terem vendégekkel, kik közt nem mi voltunk az egyedüli európaiak; egy magasabb angol kormány-tisztviselő és több előkelő angol hölgy meglepetésűbb biznyságul vették annak, hogy mily tiszteletnek és tekintélynek örvend a Cowasjee család párizi léte is. Nagy része a megjelenteknek azonban párizi férfiakból és nőkből állt, a kik röviden üdvözölve a vendégfogadó párt, különválva foglalták el a terem két hosszanti oldalát. Érdekes és szokatlan jelenet volt e sajátos keleti nép tagjait ily nagy számban együtt látni. Majd a színes, lenge kelmékbe burkolt nők, a kik láthatólag azon rangot foglalták el e keleti társaságban, mint a nyugati művelt népeimél, vonták magukra tekintetünket, majd a férfiaknak komor, fekete csoportjai. A férfiaknak többnyire magas, erőteljes alakja, szabályos szép vonásaik, a nemesen hajlott orr, az élvezet ajkak csinos fekete bajuszszal árnyékolva és borotvált barnás színű arcuk határozottan jobb hatást tettek reánk, mint a többnyire gömbölyded, de kifejezéstelen női arcok, melyeknek szépségét csak a hosszú pillaktól árnyékolta nagy fekete szemek és a dús fekete hajzat tették.

ELŐKELŐ PÁRZI NŐ.

Cowasjeené csakhamar megismertetett bennünket a fiatal hölgyekkel és meglepetéssel tapasztaltuk, hogy a keleti öltönytöbbségben majdnem nyugati fogalmak és nyugati műveltség lakoztak. Többnyire jól beszéltek angolul és meglehetősen ismerték az európai állapotokat.

PÁRZI KERESKEDŐ.

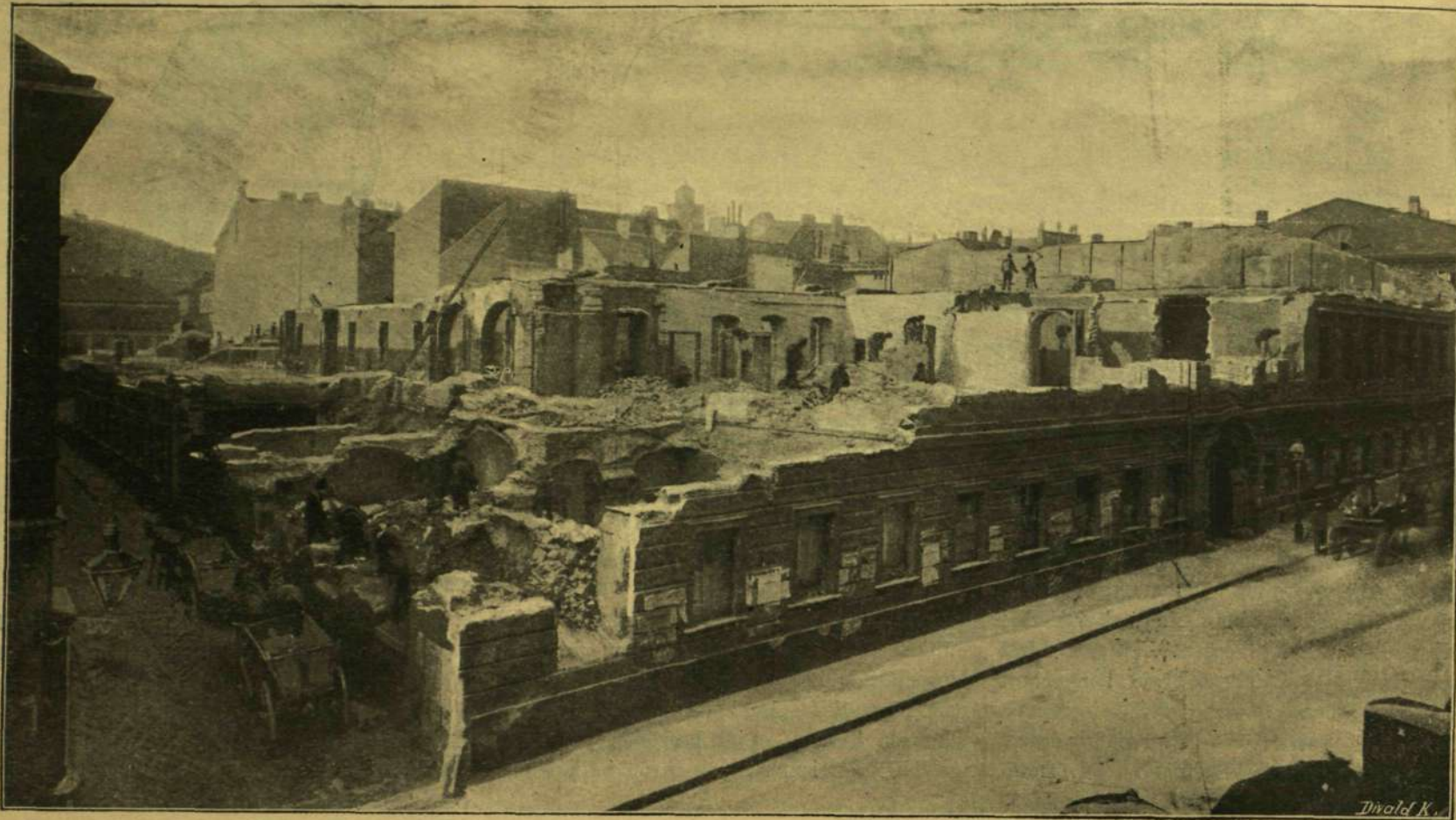
PÁRZI NŐ.

Beszédbe ereszkedtem többekkel a párizi férfiak közül is. Eleven eszű, ildomos emberek voltak egytől egyig. Társalgásuk főképp helyi viszonyokra szorítkozott ugyan, de tájékozottságuk kiterjedt az egész világforgalom áramlataira is; hiszen nem egy gazdag párizi ház telepedett már le Khinában, Japánban, sőt Londonban is. Büszke örömmel magasztalták főfő emberüknek, Cowasjeenék érdemeit és roppant gazdagságát.

A párizik, kiknek összes létszáma 70 ezerre megy, s többnyire Bombayban és a bombayi kormányzóságban vannak letelepedve, az ő perzsák utódai. A hetedik században, midőn III. Yazdrazil uralkodása alatt mohamedán hatalom alá jutott Perzsia, vándoroltak ki őshazájukból az önkéntes száműzetést választva a vallásváltoztatás helyett. Először Ormuzs szigetén, a perzsa öbölben, telepedtek le, a hol parti hajózással foglalkoztak. Utóbb azonban kényszerülvén ezen menhelyüket is elhagyni, átkeltek az Arab-tengeren és India nyugati partján, Gudzszerát ország területén szálltak ki, melynek radzsája, Dzsaduh Ráha, megengedé letelepedésüket. Csakhamar elsajátítván a gudzszerati nép nyelvét és elfogadván néhány külső szokásaikat, békén gyarapodhattak új hazájukban. Később, az európaiak hódításai után, a nyugati népeknek, különösen az angolnak merész vállalkozási szelleme ébresztő hatást gyakorolt a párizikra s nem lévén hátráltatva semmiféle kaszt szervezeti korlátok által, mint a bráhma-vallású hinduk, csakhamar magukévá tévék az idegen hódítók és a benszült hinduk közt a közvetítők szerepét. Leleményességük, ügyességük, szorgalmuk és általában kiváló kereskedelmi képességeik által Bombay legtehetősebb néposztályává emelkedtek. Foglalkozásuk kizárólag a kereskedelemre és kézimunkára szorítkozik. Az indiai hadseregben egyetlen párizi sem szolgál; ez az évszázadokon át kizárólagosan folytatott kereskedelmi tevékenység, úgy látszik, kiölte belőlük a harezias hajlamokat.

E sajátos népfaj szülőtteivel folytatott érdekes társalgás közben gyorsan múltak az órák. Mint elmaradhatatlan része az efféle összejöveteleknek, zene is volt. Először egy angol hölgy ömlengett a zongora mellett, majd négy fiatal párizi leány lépett elő s a Cowasjeené zongorakíséréte mellett egy igen szép hindusztáni dalt kezdtek énekelni.

Kiléptem a tágas, verandaszerű erkélyre, hogy onnét zavartalanul hallgassam a búskomor, sajátos hangközökkel alá és felhullámzó idegen dallam hangjait. Már esteledett, a nap lement és az alkonyat homálya kezdé földni a tájat. Előttem az óceán, melynek alig látható, hosszan elnyúló hullámai halk morajjal moztak a

A KURIA ÉPÜLETÉNEK LEBONTÁSA.

közel tengerpart korálfövényét. Délen kigyúladtak az óriási város lámpái, míg a közelben csak itt-ott villant át egy fénysugár a sűrű növényzetben. Mily más világ van itt, mint otthon, gondolám magamban; másképp süt itt a nap, más a föld, mások rajta az emberek, állatok és növények; más itt az emberek gondolat- és érzelmvilága, más vallások és eszmények uralkodnak itt. És minden népfaj, minden vallás, sőt minden kaszt is egy-egy külön kis világot

alkot, mely a saját eszményeit hiszi egyedül igaznak, azokban akar üdvözülni és nem akar tudni semmit a többi kis világok egyenjogúságáról. Ezért uralkodik rajta a hatalmas fehér ember. De mi történik akkor, ha mind e népek és kasztok egykor felismerve azt az óriási erőt, melyet 240 millió ember képvisel, félreteszik kicsinyes előítéleteiket, ha lerombolják a szellemi sorompókat, melyek őket szétválasztják?... A hindusztáni dal hangjai hangzottak ki cse-

desen, szomorún, mintha azt akarták volna mondani: «Soká lesz még az!»

III.

A «hallgatás tornyai»-nál.

Egyikszabad délutánomat felhasználtam, hogy ellátogassak a «dakmák»-hoz, a hogy a párizsi a közönségesen «hallgatás tornyai»-nak nevezett torony-udvarokat hívják, a hol halottaikat kiteszik. Miután láttam, hogyan él e nép, érdekelt azon helyeket is látnom, a hová halála után kerül.

Egy rejtélyvel áll szemben az idegen, a ki saját eszmekörének megszokott és átöröklött előítéleteivel bírálja meg a párizsikat. Egy nép, mely különben az európai művelődés és felvilágosulás zászlajához kezd szegődni, melynek tagjai erkölcsösök és jótékony embertársak, — hogy egy ily nép csak a halottak iránt nem viseltetik semmi kegyelettel: mert hisz odaveti őket a ragadozó madaraknak táplálékul! Igen, de ők azt vallják, hogy a keselyűk, melyekkel halottaikat megételek, nem dögevő madarak, hanem Ahuramazdnak (Ormuzd), a világzellemeinek szent madarai és a holttest csak a tisztátalan burok, melyben földi időzése alatt lakozott a megdicsőült szellem, a mely elköltözött az árnyatalan fény birodalmába, ha ők tehát így cselekednek, csak vallásuk tanait követik!

Zoroaszter tanai azok, melyek oly távol keletkezési helyüktől és immár csak a párizs által, de híven követve vezérlik e néptöredék vallási fogalmait. Midőn e néhány századdal Mózes után élt perzsa hitalapító fellépett, még a fejlődés azon alacsony fokán állt a perzsa nép, melyen az ember a kültermészetet egyes tüneményeiben és elemeiben való nyilvánulásában imádja. Zoroaszter átszellemesíté e kezdetleges természetimádást. Egy istent helyezett a természet fölé, Ahuramazdot. Ő teremté a szent elemeket: a tüzet, a földet, a léget és a vizet. Ezek között legszentebb a tűz, melyből fény és melegség származik, tehát élet; a tűz a teremő és életadó erőnek, tehát az isteni hatalomnak képviselője. Ha az anyag országában a tűz, a fény ad életet, úgy a lélek birodalmában az igazság uralkodik, tanítja továbbá Zoroaszter. Ahuramazdban egyesül mindkettő: «teste ha-

ANDRÉ CHÉNIER.

Egykorú festmény után.

sötétségnek rossz hatalma között. Az emberi test leginkább alá van vetve Ahriman ármányainak; tehát tisztátalan. S ezért nem szabad a holttesteket sem eltemetni, sem a légen elporladoztatni, sem a vízbe sülyeszteni, és még kevésbé elégetni, mert így egyikét a szent elemeknek: a földet, eget, vizet, vagy a tüzet megszentelgetlenítene a tisztátalan emberi hulla.

Üdvös dolog fényt gerjeszteni: ennél fogva a párizsi templomokban örökké ég a szent tűz, melyet ápolni főfoglalatossága a papoknak, a kiknek egyébként alig van dolguk, mint hogy a párizsikat rendes isteni tiszteltetlenség. Magánházaikban is el van terjedve a szokás, egy külön arra szolgáló edényben éleszteni a szent tüzet, mert «a hol világosság van, ott nem kisérhet a sötétség szel-leme».

A párizsikat a tűz, mint az isteni hatalom jelképe iránt tanúsított tisztelete nem egy író azon téves nézetre vezetett, hogy őket tűzimádóknak tartsa. Azonban, a mily valószínű, hogy a műveletlen párizsi hajlandó a jelképben a lényeget vélni, ép oly bizonyos, hogy a művelt párizsi egyistenimádónak vallja magát.

A felfogadott hindu kocsis biztosított arról, hogy nagyon jól tudja, hol vannak a «hallgatás tornyai» — hiszen felkeresi azokat minden idegen.

Ismét a «Malabar halom» felé vitt a kocsis. Midőn kiértünk az illatot lehelő gyönyörű kertek közül, egy jó karban tartott mellékút ágazott el a tengerpart mentén haladó főúttól, felvezetve a domb oldalára. Ott a kocsis megállította lovait és lezállott, pedig sehol sem mutatkozott még toronyféle építmény. Kérdőleg tekinték

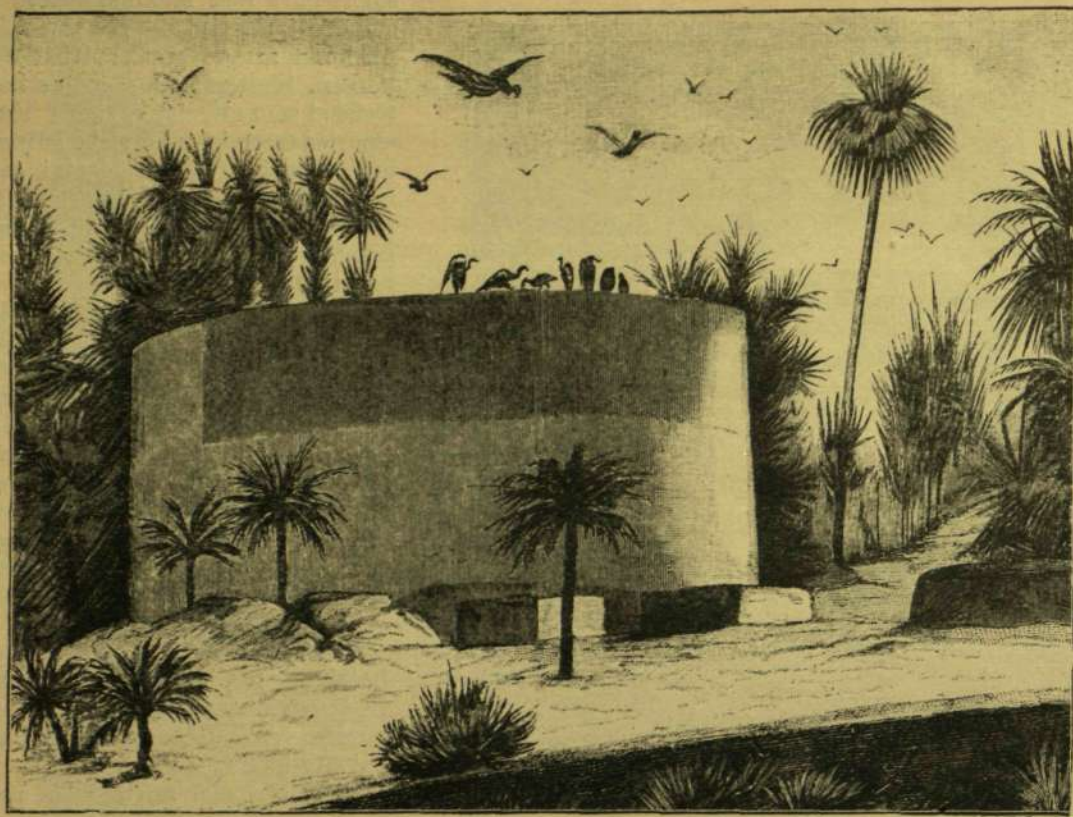
MÁRIA ANTOINETTE BIRÁI ELŐTT.

Bouillon egykorú rajza után.

A KURIA ÉPÜLETE A FERENCZIERK-TÉREN A LEBONTÁS ELŐTT.

Divald fényképe után.

A HALLGATÁS TORNYA.

tehát rá; ő kezével egy fakunyhó felé mutatott, a mely előtt egy ősz párzi üldögélt nagy csendesen. A fakunyhóból egy sziklába rájt lépeső vezetett fel a domb tetejére, melyet magas fal vett körül. A hatalmas alakú, csontos, ősz párzi, midőn feléje közelített, felállt és süvegét megemelve, szó nélkül utnak indult a lépcsőn felfelé; látta, hogy idegen vagyok, tudta, hogy mit akarok, minek is szolt volna tehát valamit, ő, a hallgatás helyének őre. Követtem. Felérve, egy vaskapun beléptünk a — párzi temetőbe. Kellemes csalódással tekinték szét. Nem valami sivár, még a természetből is elbágyott tér terült el előttem, melyet képzeletem egy borzalmas szertartás méltó színhelyéül festett ki magának, hanem egy díszes park, pálmákkal, tamarindákkal és tarka virággyalokkal, melyekben a legszébb és legtrikább virágok pompáztak. Jobbra néhány egyszerű, de nem toronyalakú épület látszott. Vezetőm először is oda irányzta lépteit. Egyszerű, egy oldalt nyitott, csarnokszerű építmények voltak. Egyikében egy asztal állott; rajta íróeszközök és íráskötegek; ott a halottak neveit jegyzik fel; körülötte néhány pad a gyászolók számára. A második épület egy templom volt; egy egyszerű oltáron a szent tűz lobogott; sehol szobrok, szentképek, festett üvegablakok és más effélék láthatók nem voltak. A dísztelen falakba öt nyílás volt metszve; azokon át az öt torony felé vetheti fényét az oltáron lobogó láng: kísérje az embert mindvégig a szent tűz malsztja!

Midőn a templomból kiléptem, előttem állott az első »hallgatás tornya«; négy más távolabb, terebélyes tamarindafától jobbra eltakarva, volt látható. Tömör, kerek építmények, lehetnek vagy tíz méter magasak és épen oly tágasak. Ódon, fakoszürke külsejük régiségre mutat. Mennyi hallgatag párzit vettek fel már belsejükbe azon az alacsony vasajtón át, melyhez egy nagyon kitaposott út vezet fel, és még mennyien fogják azokat követni! Ime, ott fenn a torony szélén ülnek az enyészet megbizottjai: kihízott keselyűk, a »szent madarak«, sűrűn egymás mellett százával. Mozdulatlanul gurnyasztanak a torony szélén, bevonva fejüket sűrű tollazatukba. Oly nyugodt egykedvűséggel ülnek ott, mintha tudnák, hogy táplálékuk biztos, hogy gondoskodik arról az örök enyészetről.

Közelebb akartam lépni, hogy megnézzem a torony belsejét. Azonban a párzi vezető visszattartott, mondván, hogy oda más vallásúnak nem szabad belépni. De szolgált kárpótlással. Egy kerti asztalon egy természetűen elkészített minta volt felállítva, egy kicsiny hallgató tornyocska, a kíváncsi idegenek számára; csak a keselyűk hiányoztak róla, a mi azonban nem vált kárára. Ezen azután bemutatta a párzi vezető a tornyok szerkezetét és használatát.

A kerek, földetlen tornyok feneke kissé lejtős a középpont felé, ekkép egy lapos tölcserű ké-

pezve, a mihez annál is inkább hasonlított, mert a középpontból egy aknaszerű üreg vezet a földbe. Három központos köresikra van felosztva a fenék, mindegyikében sugárirányban több hosszúkás mélyedés van kivájva. Azokban helyezik el a holttesteket. A legbenső köresikban a gyermekeket, a középsőben a nőket és hajadonokat, a legkülső és legnagyobbban a férfiakat teszik ki. A halotti szertartás igen egyszerű. Vashordágyon (mert a fa tisztátalan), fehér leppel fedve viszik a holtat lehetőleg már az elhalás napján az örök hallgatás helyére. Csak férfiak kísérik hozzátartozói és ismerősei közül. Sirás, jajveszék meg van tiltva, mert hitők szerint a halottért hullatott könyvek összefolyának a másvilág határán folyammá és megnehezítik a lélek bejutását. Párjával mennek a fehér ruhákba öltözött gyászolók, minden párt egy fehér kendő köt össze. A templomban leteszik a halottat és a szent tűznél imákat rebegnek, hogy Ahuramazd vegye fel az elhunyt lelkét az örök fénytől besugárzott »paradhiá«-ba, a hol örök boldogságban élnek azok, a kik földi életükben ellent tudtak állani Ahrimánnak. Azután még egyszer fellebbentik a leplet; ekkor látják utoljára az elhunyt emberi alakját. Azután átadják a tornyok egyikében Ahuramazd madarainak. Néhány óra múlva már csak a pusztaság csontjai vannak meg belőle; azokat az erre rendeltetett szolgálók a középső aknába takarítják, mely a tengerhez vezet le.

A HALLGATÁS TORNÁK BELSEJE.

A PÁRZI TEMETKEZŐ HELYE BOMBAYBAN.

Mindezt változatlan léleknyugalommal mondá el az öreg párzi. Azután a kertben vezetett körül, melyre nagyon büszke volt. Szép virágok nyíltak benne. Végül a kertek egy emelkedettebb helyére vitt. Gyönyörű, korlátlan kilátás nyílt onnét mindenfelé. Nyugat felé az oceán terül el oly végtelenül, mintha el akarná választani ezt az indiai világot a többtől. Pedig mégis összeköti, mert ime átjöttek rajta a párzik, hogy moghonsodva itt, őseik szokásai szerint eljének és haljanak. Keleten halványkék hegylánczat, a »Gát« hegység húzódik tova; mögötte egy mesevilág van: India. Délen az óriási világ város terül el, benne mindenféle népek zajgó, nyüzsgő élete pezseg. De az ezerhangú lármából még neszként sem hangzik fel semmi ide: a hallgatás tornyaihoz. Méla, örök esend honol itt. Csak néha hallatszik a keselyűk vijjogása, a hollók káromása. Mintha új prédára várnának. Tekintetem a közeli kéjlakokra tévedt; egyike azoknak a »Ready money« ház. Milyen közel van! Nem lesz hosszú útjok azon halotthordozóknak, a kik egykor egy szép testet fognak ide felhozni, a kinek oly nagy, fekete-gyémánt szemek voltak. Azokon is hollók fognak megosztzkodni. Mire való volt akkor ragyogásuk!

«Kár, kár, kár» — felelik a hollók.

A BELVÁROS ROMJAI.

A régi Pest napról-napra pusztul, az a Pest, mely voltaképen nem is volt oly régi, legfeljebb a múlt századból birta kimutatni, hogy itt-amott már elmúlt százszentendős, másfél százszentendős. Messzebb már nem is igen vitte az ősiséget. A régi Pest legnagyobb része az 1837-iki árvíz után keletkezett, egyik részében nagyon is mutatván, hogy a pusztulás helyét kellett betölteni sebtiben, míg a másik részében a jövődőlbeli nagyváros kezdett kibontakozni a pusztulás után. Az egyik helyen, a Belvárosban tataroztak, a másik helyen pedig, a Lipótvárosban díszesebb formában, merészebb arányokban indult meg Pest modern fejlődése, József nádornak egész a skrupulusáig menő gondossága mellett. A nádor előtt mindig egy nagyváros képe lebegett.

A régi Pest nevezetesebb épületeinek a hozzájuk kötött történelmi emléken kívül nincs sok becsük. Mint emlékek, talán csak a belvárosi plebánia szentélye maradt meg. Az egész város lassan és szegényesen fejlődött a múlt időkben. Néhány templom, néhány kolostor alkották középületeit, s ezekhez járult a Károly-kaszárnya, Pestnek legnagyobb épülete, mert a másik igen nagy épület — szintén kaszárnya — az úgynevezett »Új-épület« messze a városon kívül terült el. Katonai erődnak építették, a polgárság nagy aggodalmára, heves tiltakozása közepette. A kis régi emeletes és földszinti házakkal ez a két épület-kolosszus is együtt pusztul el a nagyra nőtt magyar fővárosban.

A Belváros, mely először öltött városias külsőt, legtovább ellenállt a hatalmasan fejlődő nagy városnak. Most már ide is eljutott a csákány, a pesti patricziusok családi fészkeibe. A többnyire egyemeletes, de minden különös építési jelentőség nélküli házak egy nagy része kiállta már a nagy árvizet is. A vastag falak, a bolthajtásos szobák dacolnának még a másik századdal is. Maradások azonban nincsenek. Azon a helyen, melyet elfoglalnak, a három-négy emeletes bérházak sokkal több jövedelmet hajtanak. A Kerepesi-út meghosszabbítása pedig ki egész a Dunához, a tervezett új hidhoz, kegyetlenül neki megy a város legkonzervatív részének és a száznál több lebontandó ház közt vannak a legregibb épületek.

Ebbe az útvonalba csak két jelentékenyebb múltú épület esett. Egyik volt az Újvilág-utca és Kossuth-utca sarkán az egykori orvosi egyetem, még mielőtt az lett volna, kolostor. Helyén a közalapítvány igazgatósága pompás bérpalotát emeltetett. A másik nevezetesebb épület a kir. Kuria palotája, épen most hever romjaiban.

A Kuria a régi Pest igazi nevezetessége volt, ugyanazon semmit mondó, unalmas kifejezésű épület, mint a többi középület. Hosszú, egyemeletes ház, melynek földszinti ablakán a gyermek is benézhetett. Egykor még kidüleszkedő rostély is védte ablakait. Udvara zöld és tágas, szobái,

termei alacsonyok, folyosói szűkek, mint a zárdákban szokott.

Sok minden volt ez az épület, mely 1723-ban épült a Kuria és Hétszemélyes tábla számára. De egy ideig a század elején helyet adott az egyetemen is. Az egyetemen köből faragott czimere ott is maradt homlokzatán, mig nem az épület lebontása alá került. A bíróság jelszavát: »Justitia regnorum fundamentum« utólag tették oda egy vörös köllapra véve. Székelt benne a város ház újjáépítése alatt a polgármesteri és városbírói hivatal. Ez alatt a Kuria és Szeptemvirális tábla az Uri-utca és Zsibárus-utca sarkán most is régi állapotban levő Laffert-házban osztotta az igazságot. 1838-ban az árvíz öntötte ki a bíróságot, s úgy tönkretette a hivatalos helyiségeket, hogy csak két esztendő alatt tudták helyre hozni.

A szabadságharc után a császári főtörvényszék költözött bele, mig nem 1861-ben újra a két főbíróóság foglalta vissza. Egész 1868-ig, mikor az igazságügy reformjai megkezdődtek, a Kuria palotája elég volt a czélra, de azontúl már szűk.

Hozzávetették tehát a Kuria palotájához épült Kovács-féle házat a Sebestyén-téren. Most ezzel együtt bontották le az egész épület-tömeget, melyet a Ferenciek-tere, a Kuria-utca (nem rég még iskola-utca) és Sebestyén-tér határol. A negyedik oldalán levő magánházakat szintén a pusztulás várja.

A Sebestyén-tér 5 számú Kovács-háznak megvolt a maga nevezetessége a 60-as években. A kaputól balra, a tér és a sötét iskola-utca sarkán állt a Fillingér-kávéház. Jogász tanyája volt, milyen soha sem lesz több. A hatvanas évek ifjúságának híres tüntetéseit itt beszélték meg, itt szervezték. Abban az időben a közéletbe bele játszott a füstös Fillingér-kávéház. De a hatvanas évek legvégén már elvesztette minden jelentőségét, 1869-ben be is zárták. Midőn e házat a királyi tábla számára rendezték be, azokat a szobákat, melyeket a kávéházból alakítottak, az ígató hivatal foglalta el.

Az egész épület-tömegnek most még csak a faltövei vannak meg, de azok is napról-napra fogynak. Néhány nap múlva végkép eltűnik minden.

A régi Pestből emlékeztetül adjuk a Kuria palotájának ferenciek-teri homlokzatát, az utolsó napokból, mikor a bíróság már kiköltözött belőle, s a millenium napjaira olesó szállásokat rendeztek be szobáiban. Adjuk képét romjaiban is, az egykori Kovács-ház maradványai.

ANDRÉ CHÉNIER.

A magyar kir. operaház legújabb ujdonsága Giordano Umberto »André Chénier« című dalműve január 30-án a közönség élénk érdeklődése mellett került színre. A dalmű hőse a vértanú költő, már maga is elég lett volna arra, hogy ezt az érdeklődést fölébressze. Mert Chénier a francia forradalom legnemesebb alakjainak egyike volt, a ki lángelképének egész hatalmával tudott lelkesedni a forradalom nagy eszméjért.

Lelkesedését gyönyörű költeményekben öntötte ki, melyek meg is zenésítve, akkortájt nagy népszerűsége jutottak. Amde mint annyi sokan, elírult a forradalom túlkapásaitól, és Corday Charlotte dícsőítésével, — Marat meggyilkolása után — ellene fordult a szabadság vérengzőinek. Ez okozta bukását és ez vitte a nyaktől alá.

Élete tehát valóságos tragédia, mely Chénier szerelmi történetével rendkívül alkalmassá lön egy nagy dalmű tárgyául. Ezért tette feladatává a fiatal mester Giordano Umberto, hogy Chénier megzenésítse, és a szöveg írója Luigi Illica ebben a nemből szinte tökéletesen alkotott.

A dalmű anyaga, szövege olyan drámai, annyira szépen van földolgozva, olyan költői erővel, — és fordítása is olyan kiváló, — hogy a hallgató egészen megelégedik a zenéről, annyira lebilincseli az előtte folyó dráma. A szöveg érdekességét az is emeli, hogy Chénier több szép költeménye is bele van szöve a mesébe, a költő-hős szájába adva. Így különösen szép a következő költemény — melyet Chénier a börtönben dalol, a mikor bucsúzik az élettől, a mely

költeményét tényleg néhány nappal lenyakaztatása előtt írta:

Miként ha nyári napnak
Alkonyatja közelget,
Szellők sóhaja mellett
Borúl fölénk az árnyék:
Egy dalnak zenéje mellett
Ugy ér most véget életem...
Utam végéhez értem:
Oh, szállj rám, esendő éj!

Egy perczem van csak hátra
Pár kurta búcsuszóra:
Kondul lélekharangom...
Útót a gyászos óra!
Tán végig sem dalolhatom
Strófáit énekeimnek,
Már a bakó végét veti.

Jó! kísérj hát a halálba!
Ültesd dalra, oh Múza, lantom!
Hagyj most is énekelnem
A régi csengő hangon.
Lengj körül, mikor a nyaktól
Sárgul a szímem:
Lelkemnek végső sóhaja
Legyen utolsó rimem!

A zene mindenütt hozzáműl a szöveghez, de ennek érdekességét nem mindenkori éri el. Olykor azonban túl is haladja, mint pl. abban a jelenetben, (2. felvonás) a midőn a nép újjongva várja és kíséri a konventből kijövő kedvezenc alakjait. A mig ez a háttérben történik, addig a zenekar — intermezzoszerűleg — méltóságteljes, lelkesült dallamot játszik, és ez már az első előadáson is megkapta a zeneértő közönség bizalmát: mert ezt 1786 táján írta két zeneszerző Chénier egyik költeményére, mely a forradalmat dícsőítette. Az akkori idők egész ereje, lelkesedése hangzik felénk e műből.

Szép száma általában sok van a dalműnek, s azok tetszettek is; a kiállítás korhűsége, látványos mozgalmasága mind megette a maga hatását: de úgy látszik, a nagy közönség az ifjú Giordanot még nem tartja elég erősnek arra a nagy feladatra, melyre e dalművével vállalkozott. Ezáltal tehát a legtrikább esetek egyike fordult elő: a dalmű szövege jobban tetszett, mint a dalmű zenéje.

A korhű jelmezek Kémény János jeles festőnk utasításai és tervvázlatai nyomán egykorú képek után készültek, melyeknek másolatait az operaház e czélra meghozatta. E gyűjteményből közöljük itt Chénier arcképét és Mária Antoinette királyné elítélésének jelenetét, a melynek mintájára volt rendezve a dalműben Chénier elítélésének jelenete.

Bouillon egykoru rajza érdekesen tünteti föl a forradalmi törvényszéket, midőn a királyné felett ítélt. A rajz a következő jegyzettel van el látva:

»Herman elnököl. Fouquier-Tinville egy asztal előtt ül, melyen a vádra vonatkozó írományok hevernek s a közzaváló teendőit végezi. Mögötte az emelvényen Hébert (Père Duchesne) ül, ki e pillanatban Marie Antoinette ellen valami gyalázatos vádat emelt. Az egész tárgyalás alatt, mely a halálos ítélet kimondásával lön befejezve, a királynét bátorságra egy pillanatra sem hagyta el. A halálos ítélet, melyet minden felindulás nélkül tudomásul vett, október 10-én reggeli négy órakor olvastatott fel.«

Chénier arcképe mellett a következő életrajzi adatokat találjuk följegyezve:

Chénier 1762 október 29-én született Konstantinápolyban, hol atyja francia főkonzul volt. Néhány esztendővel a forradalom kitörése előtt 1782-ben az alig húsz éves Chénier András, mint hadapród a Strassburgban állomásozó, az Angoulême hercegét viselő gyalogezredben szolgált. A katonai pályát nem sokára elhagyva, 1787-ben Olaszországot beutazta: majd mint követségi attaché Londonba jutott. A forradalom kitörésekor Franciaországba tért vissza, hol az új korszakot gyönyörű költeményeiben magasztalta. A szabadságról lelkesülő azonban csakhamar visszaríadt a forradalom túlzásaitól, s a politikai pártok mozgalma keveredve, költemények helyett éles cikketeket írt az anarchia túlkapásai ellen. Marat meggyilkolása után pedig Corday kisasszonyt egy remek órában dícsőítette.

A költemény megjelenése a hatalom embereit felbőszítette Chénier ellen, ki azonkívül a »Journal de Paris« című napilapban a »Gironda«, a

„Montagne”, a „Commune” vezérferfiat, valamint Robespierret megtámadta, mire aztán elfogták. Thermidor 7-én Chénier András a forradalmi törvényszék elé kerülve, még az napon a „Barrière du Trône” nevű téren lefejeztették. Két nappal Chénier kivégeztetése után Robespierre vad alá került.

A szerencsétlen költő, a XIX. századbeli francia költészet egyik nagymestere, az utókornak egy befejezetlen művet hagyott hátra, melynek gyönyörű részletei szintén arról tanuskodnak, mily nagy veszteség volt a költő korai halála.

A NAP FORRÓSÁGA.

Még mindig nincs megközelíthetőleg sem biztos mértékünk a nap hőmérsékletének megállapítására. Minden eddigi kísérlet hiába való

nagyobb, mivel különben lehetetlen lett volna a napsugarakból ily gyorsan hőmérséklet létrehozni.

Hogy mennyivel nagyobb körülbelül a nap hőmérséklete, annak megállapítására is megkísérlett egy hasonlatot. Egy szintén 3500 fok hőmérsékletű villamfénynek sugarait is egy-sítette a tükör gyújtójában körülbelül oly módon, mint előbb a napsugarakkal tette. Az eredmény meglepő volt magára nézve is. Az így létesített hőmérséklet oly alacsony volt, hogy még a ként sem volt képes megolvasztani, tehát 100° C-nál alig volt valamivel nagyobb, azaz hasonlíthatatlanul kisebb volt, mint a melegforrásul szolgáló villamos iv hőmérséklete. Ebből azt lehet következtetni, hogy a nap hőmérséklete is körülbelül oly sokkal nagyobb, mint az említett tükör gyújtójában létesített hőmérséklet. Erről az óriási forráságról

éjszakkéleti irányban igyekeznie kell, hogy az áramban juthasson, a mely azután tovább vinné. Neki meggyőződése, hogy Grönland partját el fogja érni. Hogy a Frám-expedíció az eddigi sarki utazások eredményeit igazolta, úgy egy hasonló módon felszerelt expedíció ezen az uton leginkább alkalmas lesz arra, hogy az eddigelé ismeretlen vidékeket kutassa.

* A legszebb citrom Sziciliában terem, hol egy citromfákkal beültetett hektár föld értéke 12,000 forint.

* Nasr-eddin perzsa sah hagyatéka kerek számmal 400 millió arany forintot tett ki s ebből 160 millió arany és ezüst készpénz volt. A jelenlegi sah elhatározta, hogy örökségének negyed részét kizárólag arra szenteli, hogy országában a művelődés terjedjen.

* A pápuák, Ausztrália benszüllöttei, évről-évre rohamosan pusztulnak s ezért a queenslandi kormány már intézkedett, hogy külön területeket jelöl-

Francziországi pálos.

Nitriai remete.

Kolduló barát.

Trappista.

Domokos-rendi szerzetes.

Pálos szerzetes.

Jezsuita hittérítő Tonkingban.

Jezsuita hittérítő Kínában.

A KOLOSTOROK VILÁGÁBÓL.

volt, mert kétségtelen, hogy a nap felületén uralkodó hőmérséklet sokkal nagyobb, mint a minőt mi itt a földön mesterségesen előállíthatunk. Legújabbban azonban a moszkvai csillagvizsgáló intézet igazgatója, Cévaszki tanár, figyelemre méltó kísérleteket tett, melyek ugyan nem adnak határozott feleletet, de legalább némi tájékoztatást nyújtanak a nap hőmérsékletének nagyságáról.

Cévaszki egy hatalmas gyújtólencsét készített, melynek átmérője egy méter s gyújtó távolsága is ugyanannyi. Ennek a tükörnek segítségével a napsugarakat igen kis pontban egyesítette s itt óriási forróságot idézett elő, melynek nagyságát legalább 3500 foknyira becsüli. A moszkvai egyetem ásványtani gyűjteményében levő összes ásványokból hoztak próbadarabokat s azok a gyújtóba téve kivétel nélkül egy pillanat alatt megolvadtak. Igen természetes, hogy a nap hőmérséklete még

teljesen lehetetlen megközelítőleg helyes képzetet alkotunk.

A napon uralkodó óriási forróságot tanúsítják a spektroszkopi kutatások is, melyek azt mutatják, hogy a napnak leghűvösebb részein, hol a kisugárzás történik, több a földön is előforduló anyag, minők a vas, natrium és magnézium, már csak izzó gőz alakban fordulnak elő és soha sem tömör állapotban.

EGYVELEG.

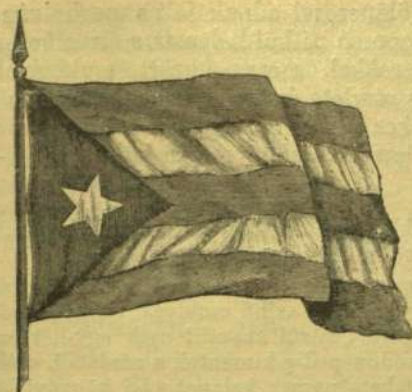
* Nansen az északi sarkról. Nansen a bátor északi sark-utazó közelébb felolvasást tartott Krisztianában, a földrajzi társaságban a sarkkört expedíciókról. Nansen kifejtette, hogy a „Frám” hajóval tett expedíciója a sarkkört vidékek jövő tanulmányozására megmutatja az utat és annak a reményének adott kifejezést, hogy az ő expedíciójának több követője lesz. Az expedíciónak a Behring-szorosból kell kiindulnia és Repstől északra

jenek ki számukra, hol senki se háborgassa őket s műveltebb fajrokonai vezetése alatt földműveléssel foglalkozzanak. Az így elkülönített benszüllötteknek nem lesz szabad állandóan a városokban tartózkodni avagy gyöngyhálszáttal foglalkozni, hogy egészségük ne veszélyeztessék.

* Szarvas viperát mutogattak közelebb a londoni állatkertben. A mesés hírvé állatot Afrikából hozták s nagyon megbámulták, de néhány nap múlva már megölték. Kisült ugyanis, hogy a szarvakat disznósörből mesterségesen készítették, a kigyó fejében oly ügyesen helyezve el, hogy még azt a híres intézetet is megcsalhatták vele.

* Macskatenyésztő. A Michigan-tónak egyik szigetét egy vállalkozó kibérelte oly célból, hogy fekete macskákat tenyészessen rajta, melyeknek bőrért a szűcsök nagyon keresik.

* Papirtörülköző. Egy angol oly törülközőt készített papírból, mely a fürdőből kijövő embereket egy perc alatt tökéletesen megszáritja. A törülköző igen olcsó, de nem tartós.

A „KUBAI KÖZTÁRSASÁG” ZÁSZLAJA.

A KUBAI HÁBORÚRÓL.

Két esztendeje, hogy Spanyolország legnagyobb és legértékesebb gyarmatbirtoka, Kuba, véres és makacs harcokat folytat az anyaország ellen, melynek rossz kormányzásától s kizsákmányoló rendszerétől minden áron függetleníteni akarja magát, hogy mint szabad s önálló köztársaság kérjen magának helyet a független államok sorában. A háború vége, úgy látszik, még nem egyhamar fog bekövetkezni. Mert a spanyolok ugyan azt vélték, hogy a kubai fölkélok egyik vitéz vezérének, Maceónak, 1896 decz. 4-én történt eleste végső csapás volt híveire nézve; de ebben, úgy látszik, csalókoztak. Hiszen Maceo elhunytával sem szűkölködnek a fölkélok derék vezetőkben. Ott van a fővezérök, Gomez Maximo, ki már az 1868—78-iki nagy fölkelés küzdelmeiben is nagy szolgálatokat tett hazájának, mint akkori hadügyminiszter. Ez a kemény katona most 60 éves, de elég jó erőben van, hogy földadatait kellőleg teljesíthesse. Dicsérik a mostani köztársasági hadügyminisztert, Roloff Károlyt is, e galicziai származású lengyelt, a ki már az 1868-iki fölkeléskor is küzdött a spanyolok ellen, s azóta részint az antillai szigeteken, részint Közép-Amerikában tartózkodott. Derék tábornokoknak mondják Sanchez, Borrovo és Guerra kubai benszüllötteket, kik mind megannyi rémei a spanyol hadaknak.

De semmi sem bizonyítja jobban a fölkélok nagy ellenálló képességét, mint az, hogy aránylag csekély számú fegyveres erővel oly sikeresen tudnak működni, hogy a szigetnek a legnagyobb részét hatalmukban tartják és hogy egyre újabb meg újabb segédforrásokat tudnak maguknak nyitni.

Köztudomású, hogy ezelőtt két évvel a fölkelés első mozgalma csak mintegy 900 fegyverzett emberrel indult meg, s hogy e kis csapattal szemben 15,000 rendes spanyol katonaság állt a szigeten. Az erők e roppant aránytalansága magukat a fölkéleket is komolyan aggasztotta, mert, mint megvallották, a fölkelés még félig sem volt előkészítve, mikor az első puska-lövés eldőrdült, s annyira nem volt előkészítve, hogy például a hazatérő Gomez 4-ed magával és Maceo is csak 24 emberrel kötött ki Kuba partjain. Spanyolország aztán egyre gyarapította a hadi erejét, mely Maceo halálakor már 230.000 főnyi rendes és 120.000 főnyi önkéntes hadi népből állott, míg a benszüllöttek az egész szigeten csak 50—60 ezer embert küldhetnek táborba s ezeknek kétharmada fehér, egy harmada színes benszüllött. Ki tudnának a kubaiak száz-ezer, vagy még több katonát is állítani; de nincsen elég fegyverök. Kisé nagyitva, de azért nem minden alap nélkül dicsekszenek a benszüllöttek, hogy most használt fegyvereiket legnagyobb részt a spanyoloktól szedték el. Annyi bizonyos, hogy a kubaiak részint ügyességgel, részint vakmerő vitézséggel már igen sok zsak-mányt ejtettek fegyverben és készletekben, két ízben pedig egy-egy jól megtöltött hadipénztárt is elfogtak a spanyoloktól, kiknek vasúti vonat-tal vagy fölszerelési raktárait is több helyütt sikerült kifosztaniok. Ezeket felül különösen Gomez Maximo több spanyol erődöt és várost is elfoglalt a sziget keleti részein. De különben a kubaiak eleitől kezdve sok hadi szert vásároltak pénzen is, mert jókora összeget juttattak a fölkelés pénztárába egy részről a hazafias érzelmű gazdag tőkepénzesek és gazdák, más részről pedig az igen nagy számmal levő dohánymunkások, kik hetenként elébb egy, majd

két napi keresményüket ajánlották föl a haza oltására.

A kubai fölkelő sereg gyalogságból, lovasságból és tüzérségből áll; de van a fölkélekeknek néhány parti járattú gőzhajójuk is, melyek részint a sziget egyes részei közt, részint amerikai kikötőkkel közlekednek. Ezekre a hajókra különös gondot fordít a kubai kormány, mert zaklat-hatja velők a spanyolokat is, kiknek igen rozszant szerkezetű, hitvány, avult gépű s többnyire oly nagy hajóik vannak a kubai vizeken, hogy a partmelléki apró szigetesoportok közt nem mozoghatnak, sem pedig a kisebb révekbe be nem úszhatnak.

A fölkelés minden ügyének szervezését, vezetését és intézését a „kormány” tartja a kezében. Mert valóban kormánynak nevezi magát az a kiváló férfiakból álló testület, melyet az egyelőre húsz képviselő tagot számlált „alkotmányozó nemzetgyűlés” 1895 szept. 18-án Jimagnayában, Puerto Principe tartomány egyik kisebb városában megválasztott. A teljesen demokrata alkotmány alapján álló kormány Jimagnayában tartja székhelyét. Rendesen kivetit és behajtja az adókat, fizeti a hivatalnokokat, vásárol fegyvereket s egyéb hadi szereket. Nehány hónap óta

A „KUBAI KÖZTÁRSASÁG” CZÍMERE.

a kormány már külön postabélyegeket is árultat. Szintén van az új köztársaságnak zászlaja és címere is, melyeket már köztársasági és demokrata fölfogás és izlés szerint szerkesztettek.

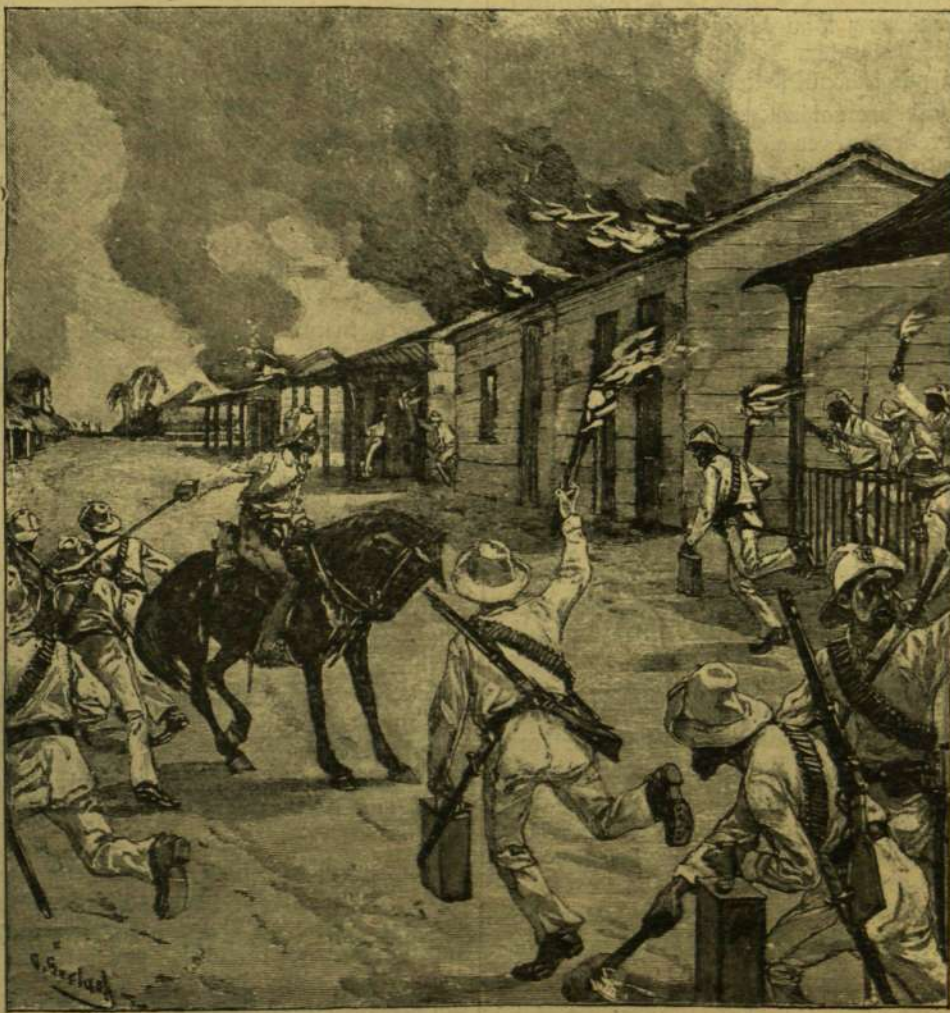
A fölkélok hadiszerei közt legretentőbb a spanyolokra nézve két dinamit-ágyú, egyik a nyugati részeken, másik az éjszakkéleti vidéken

működő hadtestnél. A dinamit-ágyúból sürített levegő veti ki a löveget, miközben sem lobbanás, sem füst nem látszik, durranása sínes, hanem olyas recsegése, mint mikor valami vékony gerenda recsesenve eltörik. Egy-egy löveg 16½ kilogramnyi s borzasztó rombolást visz véghez, a hol lecsap.

A spanyol sereg a sziget legnyugatibb részein, főleg Havanna fővárosban és környékén működik; s fővezére, Weyler, ki, mivel Madridba küldözött dicsekedő telegrammait az események sehogys sem akarják igazolni, — kegyetlenséggel akarja a felkelést elfojtani. Az elfogott tisztakat irgalom nélkül agyonlövöti, de a fölkélok közlegényeivel, sőt magával a föld népével is igen embertelenül bánik. Ezekért természetesen nem marad el a megtorlás, ha alkalom nyílik rá. A felkelők is rombolnak, pusztítanak ott, a hol erre hadászati okból szükség van; de különben a hatalmukba eső spanyol foglyokat nem lekasza-bolni, hanem megnyerni igyekeznek; és mondják, hogy kivált a kényszerült önkéntesek közül számosan örömet szegődnek a fölkélok-höz. De nem vonakodnak az átpártolástól a rendes katonák sem, mert ellátásuk nagyon hitvány, zsoldot pedig néha egész hónapon át sem kapnak. Ezért a seregben általában nagy az elégedetlenség és kevés a harci kedv.

Különben ha a spanyolok maradnának is győztesek ebben a háborúban, hogy a szigeten a rendet és nyugalmat fentarthatassák, legalább 200,000 főnyi hadsereget kell ott tartaniok örségül, a mit Spanyolország csak pár évig sem bírhatna meg, mivel átlag minden egyes katonája most is mintegy 5 forintjába kerül naponként. S a roppant költséget hazáról kellene ide küldeni, mert a nagy részt pusztasággá tett sziget adózásra képtelen volna.

Ha azonban magára hagynák Kubát; az a maga erején föl tudna lendülni annyiaval inkább, mert természeti kincsekben gazdag földje, a melyen most csak 1.750,000 lakos él, 8—9 millió ember eltartására is képes. Különösen a belső részeiben nagy települések történhetnének, mert ott még ma is bőven van vadon heverő, gazdátlan föld, a melyet szabadelvű törvények és intézmények oltalma alatt jóra való munkások és vállalkozó tőkepénzesek is szívesen megszálanának.

A FÖLKÉLOK FELGYÚJTANAK EGY ELHAGYOTT FALUT.

KÉPEK A KUBAI HÁBORÚBÓL.

A KOLOSTOROK VILÁGÁBÓL.

Számos apróbb és nagyobb képpel tarkítva, újdonszerűségével elmesél és meglepő kiállításban, melynek barátságosabb átkötött címtáblája már szinte előrejelzi tartalmát, — egy 200 lapra terjedő könyv hagyta el a sajtót a Franklin-Társulat kiadásában Dedek Crescens Lajostól, a fiatalabb történetírók gárdájának egyik derék tagjától. Címe «Kolostorból-kolostorba», s mint maga mondja a könyv, «az egyház napszámosságainak» életét ismertetni tűzte feladatát.

Orosz-Lengyelország, Galiczia, Morva- és Csehország, Bosznia legnevezetesebb kolostorain vándorol végig Dedek s megismerteti az egykor oly nevezetes közművelődési feladatokat teljesítő szerzetesek történetével, szervezetével. Egy- más után vonulnak el szemünk előtt a hallgatag trappisták, a komor csuklyás kapuczinusok, a fehér kázmás premonstreik, a fekete öves ciszterciátok, benczések és a többi. Feltárolt előttünk a kolostorok nyugalmas világa, a béke és vallásos szemlélet csendes otthona, mely annyi világ-gal megfosztott lelket zár magába, és tegyük hozzá, — mert hisz ez képezi az utazás tulajdonképeni célját, — történelmünk oly sok emléket.

Tudjuk, hogy e rendek közül magyar földben csak egyetlen egy szerzet, a pálosok szerzete vette eredetét. Ősőbb esztergomi kanonok buzgólkodása nyomán 1246 körül szervezkedve s benépesítve később az orosz Czenstochova világ-hírű kolostorát is, mely maig is legdrágább emlékei közt rejti Báthory István kardját és feszületét. Nagy Lajos leánya, Hedvig, gazdag arany-mivű vörös bársony ornatust.

Mesés hírek jártak sokáig e kolostor egykori gazdagságáról, — tanúsága ma is az szőlőtoke alakú szentségtartó, melyet 2366 drágakő és 213 igaz gyöngy díszít. De minket még jobban érdekel a magyar tárgyú képeknek az a sora, mely a magyar pálosok őseit, Zorád, Szent Benedek nyitrai remetét, boldog Vác és Salamon atyákat, a Nagy Lajos előtt hársfaágat tartó Lukács atyát, a Mátyás király előtt jövenőt mondó Tamást, továbbá szent Pál tetemeinek Buda-Szent-Lőrinczre való átszállítását, Fráter György életéből vett képeket s a pogányok által agyonkövezett Szent Gellértet magyaros üstökkel, zsinóros fehér ruhában tünteti fel. Ép úgy Báthory Lászlót is, a biblia első fordítóját, a ki szent mise közben lehelte itt ki lelkét 1457-ben. De újabb korban is sok magyar tartózkodott e világ-hírű kolostor falai között, így egy Eszterházy, Rác Anasztáz, Nyitra-Ivánkáról, Tibor atya a Kárpátok közül és még többen.

A pálosok szerzetését, dacára annak, hogy magyar eredetű, téves nézetek vannak nálunk elterjedve. Dedek könyvéből most kiválgatjuk a való s magunk előtt látjuk e régi szerzet egész életét. Nálunk is elterjedt a téves hit, hogy a karthausi szerzet tagjai a «Memento mori»-val köszöntik egymást. Dedek könyvéből megtudjuk, hogy e köszöntési módzat a francziaországi pálosok jellemzője, a kiket «haláltestvérek»-nek is szokás nevezni.

Egészen ellenkező benyomások azok, melyek a krakkói ezüsthégyi kolostorban fogadják az idegent. Ha a pálosok megőriztek valamit a magyar bizalmasság hagyományaiából, viszont az ezüsthégyi kamaldoliak örök némaságot fogadnak s csak perjelők engedelméből szabad beszél-niök, a nélkül semmiféle kérdésre sem válaszolhatnak. Az ezüsthégyi kolostor a katolikus egyház legszigorúbb szerzeteinek egyikét fogadja magába. A kamaldoliak napjában csak egyszer étkeznek s húst soha sem esznek. A csel-lát is csak adott jelle szabad elhagyniök, ha kö-zös ájtatosságukat végzik, vagy a kolostor kert-jében munkálkodnak. Ilyenkor széles karimájú fehér szalmakalapot viselnek.

Itt is találkoztunk az író magyar emberrel, a dunántúli születési Lelbach Ferdinándal, ki ötven évvel ezelőtt lépett e szerzetbe s ott Péter István nevet visel. Azonkívül a kolostor több mint tizezeret tevő könyvtára közt is talált magyar művekre: Czövek István «Gállyás rab-szolgájára» és Vas Gereben «Parlagi képeire».

Több év előtt e rendet meg akarták kísér-teni Magyarországra visszatartatni, s e célra a majki kolostort szemelték ki. Azonban az Esz-terházy családdal való tárgyalások, mely csa-

ládnak Majk birtokát képezi — nem vezettek a kívánt eredményre.

A szent ferenczrendiek és domokosok híres szerzetei Olmüözben keresi föl a könyv. Aman-nak neve már csak a történeti múlté, mert Ol-müözben ma már a ferenczieknek gunyhójuk sincs. De a régi híres templom és kolostor, mely most a domokosoké, eredetileg a ferenczeseknek köszönhetné létrejöttét. Ők voltak azok, a kik 1480 nyarán, mikor Morvaország fölött felémes viharszáguldott végig, a földmegingott s az égből leszakadással fenyegetett s rettegés fogta el a legbátrabb lelkű férfiakat is, mert mindenki a végítélet elközeledését várta, imáikkal megmen-tették a várost. Azt mondja a legenda, hogy a haragos és éjjeli sötétséget okozó felhőkből háromszor hallatszott orkányszerű hang, mely a város teljes elpusztítására hívta fel az eleme-ket, de mindannyiszor az a válasz sivitott végig a levegőn: «Nem lehet, mert a mezitlábás bá-rátok visszatartanak bennünket». Mikor a válasz harmadizban elhangzott, egyszerre kisütt a nap s a vihar elmúlt. A városba visszatért me-nekülő lakosok pedig ott találták a szerzetese-ket Meissen Jánossal élőkön a templom köve-zetére borulva, a mint az oltári szentség kitétele mellett kérték Istent, hogy fogadja kegyelmébe a várost. E jelenetet később szoborban is meg-örökítették, mely a város tanácstermében elhe-lyezve, évenként kétszer, húsvét és pünkösd keddjén valóságos búcsújárásnak szolgál szin-helyéül.

A szent ferencz- és domokos-rend megalapi-tásáról is érdekes dolgokat mond el a szerző, melyek között jellemző adat, hogy miként ra-gadt hazánkban a «barát» név a ferencz-rendű szerzetesekre. Dedek szerint onnan, hogy mikor a XIV. században a fekete halál dühöngött egész Európában s csupán a rend tagjai közül 124,000-et ragadtott el, akkor hazánkban a ferenczesek oly önfeláldozólag ápolták a bete-geket, hogy a nép halálból «barátjainak» kezdte őket nevezni.

Nemcsak a vonat zakatoló gépezetén, de a mult emlékeinek illanó szárnyán is tovább-to-vább röpt megint Dedek könyve, keresztül a benczések raigerni kolostorán, egész a brünni kapuczinusokig és ágostonosokig. Emlék emlé-ket itt üz a tömlőzéről híres Spielberg tö-veben, hol Trenck Ferencz, a kalandos életű pandur-obester is szenvedett s kihült porai most is ott nyugosznak, a brünni kapuczinusok sir-boltjában, üvegkoporsó alatt, míg körüle jobbra-balra kapuczinus atyák aluszszák örök álmukat, rendjök ruhájába öltözve, fejüket egy téglán nyugtatva a pusztá földön, minden koporsó nél-kül, «mintha — jegyzi meg az író — csak most pihentek volna le, hogy a déli nap hevét elke-rülve, a hűvös helyiségben gyűjtsenek erőt a további munkálkodásra». Arcuk vonásai a bar-nás bőrön tisztán meglátszanak; hajzatuk és szakálluk teljesen ép, ruhájokon az idő alig hagyott nyomokat.

Egészséges és jóízű humorral beszéli el e könyv a brünni sárkány történetét is, melyet kitömvé s három erőre láncaza akasztva a brünni városház kapuzata alatt őriznek, s mely ugyan a ros nyelv szerint nem egyéb egy állatsereg-letből megszökött krokodilusnál, a monda azon-ban a mesebeli állattá fujta föl, a melyre Trau-tenau vára építésénél egy köfjő-hely keresése közben bukkantak rá az erdőben, a mint barlangjában heverészett, azután a barlang szája elé állított ketrecekben fogták el, melybe előzőleg egy borjut zártak. A sárkány, — úgy mond-ják, — ráment a lépre s egy falatra lenyelte a borjut, de ettől úgy megdagadt, hogy nem fér-hetett ki a ketrecek ajtaján. Hamar máglyákat gyújtottak körül s füstjébe, melegébe belehaj-tották a rettenetes szörnyeteget, melyet aztán Trautenberger Albert lovag szénával kitömvé, örök emlékül a brünni városházában helye-zett el.

Hosszasabban időzik Dedek a hetvenhét tor-nyu város, Prága premonstre rendjénél, az ossegi ciszterciatáknál, a boszniai trappisták-nál, leírva szigorú életmódjukat, durva és fekete kenyéroket, zsiradéknélküli, sóval és meleg víz-zel készült ételeiket, kemény munkájukat. Cso-dálatos világa ez a világolt való teljes elvonu-lásnak, a mely a sokat emlegetett, de csak keve-sek által ismert szerzet tagjait körvezi, a kik mindig felöltözöttek alusznak, haloklászukról

egy fakölönczezel adnak jelt s meghalván, tes-tőket koporsó nélkül helyezik a sirba keresztbe-font karokkal, arezra huzott csuklyával. De minden részlete és lapja Dedek Crescens Lajos ez érdekes könyvének ennek a sajátos világ-nak jellemző részleteivel van teli.

Dedek könyvében több érdekes kép is van, a melyek közül mi is bemutatunk néhányat.

A magyar pálos szerzetesek ruhája fehér kázm-sából s ugyan ilyen színű csuklyás vállkendőből állt. E szerzetesek közül szakált csak egy-két öregebb viselt, midőn pedig kimentek a zárdából, széles ka-rimájú fekete nemez kalapot s bő köpenyt hordot-tak. A franczia pálosok eltértek magyar társaiktól. Ezek durva fehér kázmásjak felett fekete vállvetőt használtak, elől fehér posztóból kivartt halálfejjel. Csuklyájuk hegyes, fekete színű s a nyakat és vál-lat is fedi. Ezen pálosokat «halál-testvérek»-nek is szokták nevezni.

A kolduló barátok ruhája, minőket ma is gyak-ran láthatunk lehető egyszerű; durva posztóból készült csuha, mely a nyak hátsó részéhez erősi-tett csuklyával van ellátva. Ez pótolja a kalapot is. Övükre durva kötelet kötnek.

A nitriai remeték, az asketikus ősei ruházata szintén igen egyszerű volt, a mint ez a sivatag jellegének, melyben e szerzet megvonult, legjob-ban megfelelt. A szőruha felett rövid köpenyt vi-seltek s meztláb és hajadonfővel jártak.

A domokosok öltözete változásokon ment át, s kezdetben a világi papok öltönyt viselték. A mai egyenruha fehér posztó csuhából, ugyanolyan vállvetőből és kerekded csuklyából áll. Ha szabadba mennek, vagy mikor tanítanak, vállukra fekete kö-penyt vetnek, mely széles gallér képez. Fejüket borotválják s csak egy keskeny hajkaszorút tart-a-nak meg.

A legérdekesebb alakok közé tartozik a trappista, a kinek élete folytonos kemény munka és imádko-zás közt telik el. Hajnali két órakor már felkelnek, hogy közös imáikat elvégezzék, a mi föl őt óráig tart. Ezután hatig elmélkedéssel töltik az időt, az-után megint a templomba mennek ájtatoskodni. Hét órakor munkaruháikat öltik fel s dolgozba állanak. Így telik el idejük a legnagyobb nélkülözések közt. Az ételüket zsiradék nélkül, sóval és melegvízzel készítik; még olajat vagy vaját sem használják. Ruhájuk durva fehér vászonból áll s a mezei mun-kára való tekintetből térdenfélű bőrtalpú szövet-harinyát hordanak, lábukat pedig nehéz fapapu-csok fedik. Képünk egy trappista szerzetest mezei munkálkodás közben ábrázol.

Nem kevésbé érdekes a két jezsuita ábrája is; az egyik khinai, a másik tonkingi hittérítő. Loyola Ignác azon rendelkezését követik a jezsuiták, hogy öltözetükben azon tartományok szokásaihoz alkal-mazkodjanak, a hol működnek s innen van aztán, hogy a két jezsuita külseje oly annyira eltér attól, a mit európai kártársaiknál megszoktunk. Ilyenféle mandarin ruhában láthatunk különben Urge ha-zánkfiát is pár éve, midőn Khinából látogatóra hazajött Magyarországra.

A jezsuiták emez alkalmazkodási képességének tulajdonítható, hogy olyan országokban is tartó-zkodhattak s működtek, hová előttük keresztény pap be sem tehetné a lábát.

ÉLŐ FÉNYKÉPEK.

Ha a fényképezést feltalálója Daguerre ma élne, méltán elbámulna azon, hogy találmánya 1826-tól a mai napig mivé fejlődött. Valóban bámulatos, hogy micsoda rohamos tökéletesé-déssel jutott a fényképezést mai színvonalára, a fejlődés gyorsaságában vele egyedül a villamos technika versenyezhet.

A XIX. század utolsó negyedére esnek azon-ban a legnagyobb szerű találmányok a fényké-pezés terén. A nyolczvanas évek elején egysze-rűsítik az egész khémiai eljárást, feltalálják a «száraz lemezeket», száműzve ez által a nedves collodium-lapok előállítási nehézségeit. Még a hetvenes években is micsoda nehézségekkel járt a ha valaki le akarta magát fényképezetni! Merev modulatlansággal kellett ülnie 3-4 perczig feltámasztott fejjel, állandóan egy pontra nézve, ha valamire való képet akart kapni ábrázatjáról. Ma már ez az eljárás csak no-vellákban szerepel s a tökély oda fejlesztette a fényképezést, hogy minden gyermek fényké-pezhethet. A rohamos fejlődés igen nagy részben az optika tökéletesedésének köszönhető, manapság rendkívüli fényérzékenységű objectiveket (fény-képező üveglencsákat) készítenek s ezen a téren a németek az elsőbbség az egész világ összes nemzetei között.

Az üveg anyagának összetétele ma már olyan

szigorúan megválogatott anyagokból áll, a melyek a rajta áthatoló fény sugarának csak igen kevés részét emésztik el s lehetővé teszi azt, hogy a mai igen nagy fényérzékenységű lemezekkel még borult időben, szakadó esőben is jó pillanat-fényképet lehet készíteni. Mikor pedig ilyen tökéletesített eszközök vannak, akkor semmi nehézséggel nem jár $\frac{1}{1000}$ rész másodperc alatt levenni a kilőtt ágyugolyót, $\frac{1}{1000}$ -ad másodperc alatt a repülő galambot, $\frac{1}{1000}$ -ad másodperc alatt a gyorsvonatot, stb. Ezen lehetőségek kivi-telére közreműködött a mechanika is, nevezetesen olyan pillanatnyi záró készülékeket szerkesztett az objectiv elé vagy mögé, a mely chronometrikus pontossággal mérve a fent jel-zett s az emberi szem által észre nem vehető gyorsaságot, épen csak annyi időt enged a fény-nek, hogy áthatolva záró reteszén, tiszta rajzát adja annak az illető tárgynak, a melyet ama pillanatban örökített meg.

Egy-egy ilyen fölvétel azonban egy mozgó tárgynak csak egy bizonyos momentumát rögzítette meg annak tova haladó mozgásából. És ezzel a tudomány nem elégedett meg. Az em-beri szem látóidegei soha sem láttak olyan rész-lekben mozogni a vágató lovat, a mint azt egy $\frac{1}{1000}$ -ad másodperc alatt készült pillanat-nyi fénykép mutatta. Hihetetlen, a megszokot-tól teljesen eltérő mozgásokban lehetett látni egy szaladó emberi alakot, a mint testrészei a működő fizikai erő hatására alatt különböző alak-zatokban rögzítettek meg.

Muybridge és Anschütz egyidejűleg fogtak hozzá ahhoz, hogy olyan készüléket szerkesz-szenek, a melynek segítségével több ilyen képet lehessen egymás után fölvenni és e fölvételeket egy korongra ragasztva, a szem előtt tova for-gatni s ezáltal a folytonos mozgás hatását kelt-sék a nézőben. 80—100 fölvétellel már mutat-hattak valami természetesebb hasonló mozgást, itt azonban a tökély hiánya miatt a képek ösz-szefolytak. E két úttörő munkája tehát, a *kho-rostokop* és *kinetoskop* a gyermekszobák játé-kasztalára került, s ma már nagyban gyártják a német játékereskedők.

Ezzel csaknem egyidejűleg a század legna-gyobb feltalálója, Edison is kilépett a nyilvá-nosság terére az *ó kinetografjával*. Ennek pár példányát fonografál egybekötve, a milleniumi kiállításán az «Edison-pavillonban» láthatta a közönség. Edison olyan fényképgépet szerkesz-tett, a mely egy percz lefolyása alatt 960 fölvé-telt eszközölt egy másuttan egy átlátszó celluloid rétegre s a fölvétel alkalmával a fényképgéppel összekötött egy fonografot, a mely egyidejűleg megörökítette a mozgó képeken látható ballet zenéjét vagy egy felvonuló gránátos ezred zene-karának indulóját. A képek azonban olyan ki-csináltak voltak, hogy erős nagytűs alatt sem hatottak nagyobbaknak 5—6 centiméter szé-lességűnél. A villamos motor által tova hajtott képszalag pedig folytonosan akadozott és a ké-peket által bemutatott folytonos mozgásban egy emelkedő kar szakadozva rángatózott. Mikor az új irány ki volt jelölve az élő fényképek tökéle-

BÁLI RUHÁK.

tesítése felé, váratlanul feltűnt egy franczia, a ki úgy találmánya szerzetének tökélye, mint egyszerűsége által egyszerre legyőzte és elhári-totta amaz akadályokat a melyek a jó előfényké-peket előállításának útjában álltak.

A két Lumiere testvér Lyonban alig két évvel ezelőtt lépett a nyilvánosságra új találmányá-val, a *kinematografjával*. Az egész új rendszeren alapuló gépezettel végre a természetes mozgást olyan tökélyvel tudták megörökíteni, hogy ma már csak igen kevés kívánni valót hagy hátra s ez is csak egy még tökéletesebb szerkezet elő-állításán múlik. A mellékelt rajzon látható az egész szerkezet. A szekrény felső részén A hen-gerre van felsavartva a celluloid szalag fényérzé-keny réteggel preparálva, a mely a dörszölődések enyhítésére báronynyal kibelelt sinek között jut a B-vel jelölt helyre, a hol a tulajdonképeni fénykép kamara van s a hová F objectiv vetíti a képet, innen C és D feszítő hengereken átha-ladva E hengerre esavaródik föl. A fölvétel esz-közlésénél H fogantyú forgatása által megindul az egész gépezet és a celluloid szalag a fény-érzékeny rétegre a nyíl irányába haladva, nagy gyorsasággal B nyíláshoz jut, itten $\frac{1}{1000}$ -ed másodpercig megáll, miközben G pillanat-zár $\frac{1}{1000}$ -ad másodpercnyi gyorsasággal kinyílik s bezáródik s a szalag a fölvétel képpel a nyíl által jelzett irányban haladva felsavartódik a fogas-kerekek által forgatva hozott E hengerre. Ez a fölvétel olyan gyorsan történik, hogy egy percz lefolyása alatt a gép 900 fölvételt csinál egymás-után és erre 18 méter hosszú szalag szükséges. Egy-egy fölvétel nagysága $\frac{3}{4}$ és $\frac{2}{3}$ centimé-ter. Így történik a fölvétel. Ha már most az így fölvett negatív képről kellő elővigyázatos előhi-vás után ugyanilyen fényérzékeny celluloid sza-lagra átlátszó diapositiv képet készítenek és ezt az előbbeni módon a szerkezetbe beillesztjük, nem szükséges egyéb, mint egy jó erős villamos lámpást helyezni az I megvilágító üveglencse mögé (a rajzon J-vel jelölve) s egy teljesen sötét szobában egy fehér lapra egész hat, nyolcz négy-szögméter nagyságig kivetíteni. A H-vel jelzett forgatvány mozgása hozatalával megindul a fény-képek sorozata s a fönt leírt módon visszaadja a legtermészetesebb mozgást.

Bámulatos, micsoda hűséggel ad vissza egy ilyen képsorozat egy New-Yorkba érkező gyors-vonatot, a Brooklyn-hidat, utcazeréket, fürdő katonákat, stb. Ma már mintegy 400 ilyen gép-pel dolgozik a Lumiere-féle részvénytársaság a világ minden helyein. Ezredévi ünnepeink alkalmával a diszbanderiumról mintegy 6 ké-pet vettek föl, azonkívül a lánchíd és az opera-ház környékéről is vettek föl ily előfényképeket, a melyek ma már New-Yorkban is láthatók. A

Lumiere testvérek itt Budapesten is állandó képviselőt tartanak az Andrássy-úton, a hol minden héten új sorozatot mutatnak be.

Az így tökéletesített előfényképeken még csak egy kívánni való volna, az, hogy színesek legyenek. Nem lehetetlen a mai óriási előhaladottság mellett, hogy mielőtt a XX. századba lépünk, ez is föl lesz találva. A kísérletek legalább e té-ren is nagy sikerrel biztatnak.

Ide mellékelt rajzunkon egy szalagra fényké-pezett képsorozatot mutatunk be, a mely egy párisi boulevardon előrehaladó lövönatot ábrá-zol, a mint a néző felé közeledik. A ló lábain legjobban észrevehető a mozgás, míg a kocsi nagyobbodó arányán kevésbé.

Amerikából legközelebb az a hír kelt szárnya-ra, hogy Edison e találmányon újabb bámulatos tökéletesítést tett s egy hangosan beszélő grafo-fonnal összekötve a *kinematografot*, a «Huge-nották» előadásából egy 18 perczig tartó jelenet-t mutatott be meghívottak előtt, a mely mu-tatványhoz 265 méternyi celluloid szalag kellett. Hogy mi igaz lehet a dologban, még most nem tudhatjuk, annyi azonban bizonyos hogy e té-ren is a legmeglepőbb dolgokra lehetünk elké-szülve.

Paur Géza.

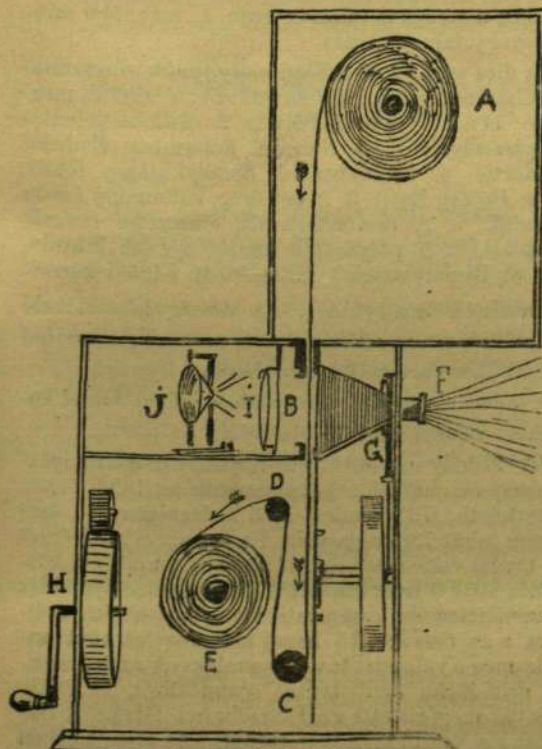
PÁRISI DIVATLEVÉL.

A tavaszi időny közeledik, de azért a hosszú far-sang mindazoknak sok gondot okoz, kik a divat ezerféle változatosságait rendezik.

Ama remek selyem kelmék s egy finom szövet-készletek, melyeket eddigél Indiából hozattak, az ott kiűtött pestis-járvány miatt újabban nem lehet szállítani, s azok Párisban és Londonban teljesen elfogytak. Marad tehát a franczia tulé, gaze és egyszínű vékony selyem, mely kelmékben azonban a dolog természeténél fogva valami különös válto-zatosság alig gondolható. Ezen okból még fiatal leányokon is gyakran nehezebb selyem báli ruhát látnunk, mi a tancsterembe csakugyan nem való. Ha most ehhez még a mind inkább terjedő ékszer dí-szítést vesszük, ketséget nem szenved, hogy nagy lépésekkel a 16-ik és 17-ik századbeli rococo divat-hoz közelítünk.

Figyelmet érdemel az a körülmény, hogy e rész-ben angol divathölgyek is irányadók, kik udvari bemutatások és bálók alkalmával a régi franczia di-vatot utánozzák; sőt otthonaikban is nagy fesze-séggel öltözködnek. Az angol divathölgyek mai nap-ság kényelmes, a czárnak megfelelő ruhát nem visel-nek, a mint rövid derekú, bő íjjas, prémes téli ka-bátjaik is mutatják.

A tavaszi divatkiállításokról említésre méltó a zuvó szabású derék nagy száma, melyek alatt crème színű csipkemellényt viselnek. A szoknya rendkívül bő, de azért legfeljebb 4—5 redőt mutat, és a földet nem érinti. A kelmék közül a középszerű vastag-

A KINEMATOGRAF ÁTMETSZETE.

ságú kasmirt, Cheviot-ot vagy barna színárnyalatú vékony angol posztót használják. Mindezt az utcái tolettékről szól, melyekhez skarlát piros, vagy sötétkék zöld, esetleg fehér nemez kalapot viselnek. A kalap díszítése majdnem kizárólag szalagcsokrokból, (fiatal leányknál kevés virággal) vagy pedig egy-egy köcsag szárnyból áll. Nagyon csinosak a lehajtott férfi-galléros és rövid csokros nyak-kendők, melyek a még tavaly is annyira kedvelt időmelen gallérokat pótolják.

Ezuttal két sikerült bálí öltöny képét küldöm. A Felix műtermében készült egyik ruha kelmeje virágos mustrájú gaze. A kivágott zubbony fehér tulle, vörös atlasz fölött, moiré szalagból készült váll- és mellcsokrokkal. A másik ruha dereka Bolero szabású, cserme színű chiné, ezüst szálakkal beszőve. Vörös barna selyem vállrojtok, fehér zubbony grenadine színű selyem fölött. Gyönggyel és gyémántokkal díszített csatok a csipkés vállrojtokon, mely díszítés az egész tolettet nagyban emeli.

Alice.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Láng József. Derűl-borul. Költemények. Selmeczványa 1896. Szerző a kötethez egy felhívást is csatolt a magyar néphez, melyben lelkesült hangon hirdeti a költő hivatását korunk romlottságával, süllyedésével szemben. «Emelje fel a költő — úgy mond — illetett lelkeknek szavát, öntsön bizalmat, bátorságot küzdelmünkbe; hason dalával lelkünk legmélyére, hogy felköltse bennünk az elhatározást a szép, jó, igaz szeretetből eredő munkára, a szent harcra», és így tovább. Ez mind szép, csak hogy midőn szerző magát is ezek közé a lánglelkű költők közé sorozza, erősen túlbecsüli tehetségét. Minden költeménye alján ott van a pontos dátum (év, hónap és nap); így fejlődését nyomról-nyomra kísérhetjük. Szívesen elismerjük, hogy későbbi versei határozottan jobbakként az elsőknél, de még mindig sokat kell emelkednie, ha az elfogulatlan kritikától elismerést vár. De csak úgy haladhat, ha komoly és szigorú önirridatot gyakorol önmagával szemben. Ne írjon annyit, mint eddig; várja meg, míg érzései, gondolatai tartalmasabbakká válnak; a külfömrára pedig fordítson több gondot. A kötet a szerző sajátja, ára 1 frt 50 kr., mutatványul álljon itt belőle a következő költemény:

Hozzát menekültem.

A nagy zűrzavarban, az életszában,
Kerestem, a hol majd megnyugodhat lelkem;
Meredek út vitt fel, fön pihenést vártam
S csak a lábam vértett, enyhét ott se ltem!
Egy szelid leányka lett végre vezérem,
Ismered e lánykát, édes feleségem?!

Kerestem a tisztát, mitől a szív éled;
Mennyit reménykedtem, mennyit lelkesültem!
S köröttem a sár, szenny egész tengerrel lett,
A csalódást érzem, érzem keserűen...
S mikor visszaestem, mikor lankadoztam,
Végaszom volt benned, tiszta angyalomban.

Örülni akartam. Vidulástér jártam,
Hogy majd a jövedvény könyre is fakadjon.
S vad örömet láttam forni a pohárban...
Menekültem itt is a legelső ajtón!
Hozzát menekültem s édes mosolygásod
Fedlettette velem az önző világot.

Nyujtottam a jobbom. Azt hittem, elég lesz,
Hogy a barátságna legyen bizonyosság!
S láttam — nem szegődik legtöbb a szegényhez,
Csak a hasznót várják a mai világba...
De én itt sem veszték; te, édes, azt értem,
Hogyna a kezembe veszem a tiedet...

Mentem, hogy szeressek. Kerestem az embert.
Itt is, ott is mintha találhattam volna...
S innen is, onnan is a bú hamar elvert,
Közünk az önézet van már kialvó!...
De le nem tor végkép a reményem még sem,
Szeretlek én téged, édes feleségem!

Jóleső, meleg dalt mondanék nem egyet,
De hányszor visszatart a megélés gondja!
S így is ha megírnám talán a legszebbet,
Hogy írjak máskor is — egy alig, hogy mondja...
Száz dalom van mégis... honnan jön a kedvem?
Te mondhatod csak meg, édes feleségem!...

A magyar nemzeti múzeum (1802–1895) cím alatt 80 oldalra terjedő füzet jelent meg, mely a nevezetes közintézetünk történetét és jelen állapotát ismerteti. A közoktatásügyi miniszternek az ezredévi ünnepélyek alkalmából készült jelentése ez, külön kiadva és bővítve. A gr. Széchenyi Ferenc által 1802-ben alapított intézet fejlődésének, gyara-

podásának adatait ismerjük meg belőle, s hogy mennyi kincset rejt magában.

Gr. Széchenyi Ferenc könyvtárának adományozásával vette meg a múzeum alapját. Mostani épületéhez 1836-ban fogtak, tíz év alatt készült el, s a nagyra növekedett gyűjteményeket 1847-ben szállították a múzeum épületébe, Kubinyi Agoston nevezetével ki igazgatónak. A múzeumnak ma már hét tára van: 1. Könyv- és levéltár 660.000 darab; 2. Érem- és régiségár 223.380 darab; 3. Állattár 300.000 darab; 4. Ásvány- és őslénytár 79.894 darab; 5. Képtár 555 darab; 6. Növénytar 400.000 darab; 7. Néprajziak tára 11.060 darab. Leltári értéke 4 millió 376.000 frt. A személyzet létszáma: 34 tisztviselő és 26 szolga. Az 1895. évi állami költségvetésben a rendes kiadások kitesznek 146.498 frtot, a rendkívüliek 35.000 frtot. 1895-ben 440.817 látogatója volt a múzeumnak. Legszébb mozzanata az intézet történetének, hogy mennyire igazdították becses adományokkal; ma pedig néhány tudományágnak a múzeum termékei középpontja.

Magyar agrár-politika. Irta Tisza István. Semmi sem érdekli mostanában a gazdát oly közvetlenül, mint a mezőgazdasági termények árhányatlásának okai, hiszen tagadni nem lehet, hogy a nagy mérvű árhányatlás, — kivált mivel állandó jellegű — válsággal fenyegeti a mezőgazdaságot. Természetes ennél fogva, hogy nagy érdeklődést kelt, ha eme fontos kérdés okait és orvosszereivel, hivatottak behatóan foglalkoznak. Ezért kellett nagy figyelmet a Tisza István említett munkája is, általánosan ismeretes levén, hogy a szerző a leghivatottabbak közé tartozik a kik ezen ép oly nehéz, mint fontos kérdéshez alaposan hozzá szólhatnak. Tisza István sok figyelemre méltó dolgot mond el röpiratában, kifejti a teendőket s főképp a belföldi fogyasztás fokozását tűzi ki legfőbb feladatúl, a minnek elérésére az ipar kiterjesztését sürgeti. Az érdekes közgazdasági füzet az Athenaeum kiadásában jelent meg s ára 70 kr.

A lábszánkózás kézikönyve, írta Chernelházi Chernel István. A Norvégiaiban és az északi vidéken oly ósidoitól használatos ski máshol is egyre terjed, mert a havon járásához nagyon előnyös a sportkedvelőknek, vadászoknak, turistáknak. Most már az egyszerű lábszánkókat Közép-Európában is szől-tiben használják és készítk. Chernel István, ki Norvégiában ismerkedett a célszerű téli közlekedési móddal, lapunkban is bő ismertetést adott arról, most pedig egy füzetben részletesen elmondja a lábszánkózás keletkezését, kifejlődését, használatát, gyakorlati értékét s tájékoztatást nyújt, hogy a folszerelések hol szerezhethők meg. Nemcsak az egész-séges sport egy újabb nemére, hanem a havazások-kor igen jól használható közlekedő szerre hívja föl ezzel a figyelmet. Számos rajz és kép szolgál felvilá-gosítól. Megjelent a Lampel-féle könyvkereskedés-ben s ára 1 frt.

Az Athenaeum olvasó-tára legújabb kötete Szegény Dezső című regényt közli, írta Erdélyi Gyula. Az elszegényedett magyar ur családok éle-tében mozognak az események, s a falusi élet élénk megfigyelésével festi az író ezt az előítéletet, mely ezekben a körökben még mindig uralkodik, s az embereket tévesztett utakra viszi. Ára csinos kötés-ben 50 kr.

A hírlapirodalomból. A «Nemzeti Ujság» című politikai napilap február elsőjétől beolvasdott a «Hazánk» napilapba, melynek felelős szerkesztője Korbuly József lett, a «Nemzeti Ujság» volt felelős szerkesztője, helyettes szerkesztője pedig Jancsó Dezső a «Hazánk» volt felelős szerkesztője. — «Állami tisztviselők Közlönye» címmel új lap indult meg az állami tisztviselők országos szövetségének kiadásában; felelős szerkesztője Dugovich Titusz.

Az operaszínházban Giordano dalműve: «André Chénier» január 30-án került először színpa. Az opera szövegét Illica L. írta, s Radó Antal fordította magyarra. A dalműről és szövegről fentebb cikiztek közlünk, s így itt csak azt említk meg meg, hogy az előadás gondos és összevágó volt s különös dícsé-ret érdemel a rendezés, mely a mozgalmas töme-gek betanításával szép külső sikert ért el. A cím-szerpepet Perotti adta, Madelainet, a költő kedvesét Vasquez grófné. A többi szerepek is jó kezekben voltak.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia febr. elsején Zichy Antal elnökle alatt tartotta heti ülését. Az egész ülést dr. Munkácsi Bernát értekezése foglalta le «A magyar-szláv etnikai érintkezés kezdeteiről».

Munkácsi Bernát amaz elterjedt nézet ellen fog-lalt állást, mintha nyelvünk szláv elemei, melyek nagyszámúak, és az élet összes viszonyaira vonat-

koznak, csak a honfoglalás után valamely itten ta-lált ó-szlóven nyelvet beszélő szlávok tömeges be-olvasása következtében csatlódtak volna szókín-csünkhöz. Nyelvi tények, bő adatok, keleti és bi-zanczi kútfőkben található följegyzések egyképen tanuszkodnak, hogy a magyarok és szlávok első etnikai, valamint nyelvi érintkezése már a Fekete-tenger-melléki őshazában történt. Az a nyelvet, melyből a mi ó-szlóven hangzású szláv szavaink valók (például galamb, gomba, rend, mesgye, rozsdá) nem a hazai, hanem az etelköz szlávok beszélték. Némely szláv szavunkra nézve még a Donvidéki ugor fajú törökség közvetítése is kimutatható. Szín-tén keletre vall szókincsünk némely szláv elemének sajátos oroszága, valamint az, hogy több magyar szó, közöttük néhány elavult is az orosz és dunai szlóven nyelvek révén elterjedt az egész szláv-ság-ban. Mai hazánk területén a honfoglaló magy-rok a jelenleg is élő szláv nemzetektől különböz, velük nem azonosítható szláv népséget legfeljebb csak igen jelentéktelen, az etnikai és nyelvi hatás szempontjából tekintetbe alig vehető számban ta-lálhattak. Szemben a szláv etnikai és nyelvi hatás ősbib rétegével, van egy újabbkori, a jelen haza területén történt érintkezésből származó réteg is, mely főképp délszláv jellegű. — A felolvasást meg-éljenek.

A Kisfaludy-társaság febr. 3-ikán tartotta ta-g-választó ülését Gyulai Pál elnökle alatt. A tagok nagy számmal jelentek meg.

Először is a pályaművek fölött döntöttek. A Lu-kács Kristina-féle jutalomtételre, a mely opera-szövegre volt kitűzve, hat pályamű érkezett be. A bírálók a «Boszuló kéz» című megjutalmazásában állapodtak meg, a «Széchy Mária», «Pártútk» és «Végzetes szerelem» címűeket pedig dícséretben részesítették. A műfordításokra kitűzött Somogyi-jutalomnál (500 frt) a bírálók többsége a Musset fordítónak a jutalom felét, a másik feléből kétszáz koronát a III. sz. pályamű hat darab Sully-Prud-homme fordításnak, a II. sz. Manuel «Az apa» ezi-műnek, a VII. sz. pályaműnek (Millevoje: «Levél-hullás») és a XIII. sz. pályaműnek (Coppée: «Dal a száműzetésről») ítélte oda. Az Arany János éle-t-rajzának megírására vonatkozólag Négyesy László küldött be egy tervezetet és egy fejezetet. A bírálók ajánlatára Négyesy bízza meg a társaság az éle-t-rajz megírásával. Az esztétikai dialógra kitűzött pályadíjat a bírálók egyhangú dícsérete alapján a «A Művészet feladatai» című pályamű szerzőjének ítéltek oda. A gróf Vigyázó-féle alapítványból tör-ténelmi értekezésre kitűzött jutalom kiadását a bi-rálók nem javasolták. — Új jutalmakul a következő-ket tűzték ki: Lukács Kristina-jutalom: (500 frt) Kivántatik regény, melynek tárgya akár a magyar társadalmi életből, akár a történelemből meríthető. 2. Szécher-jutalom: (500 frt) Kivántatik két kisebb költői munka: egy ballada (250 frt) és egy kisebb vig költői beszély (250 frt). 3. Somogyi-jutalom: Kiván-tatik egy költő életrajza növéndékek számára.

Ezután az új tagokat választották meg. A két ta-g-sági helyre jellelve voltak: Rákosi Viktor, Alexander Bernát, Riedl Frigyes, Somló Sándor, Palágyi Menyhért és Palágyi Lajos. Beadtak összesen 31 szavazatot. Ezek közül Rákosi Viktorra esett 23, a ki ennél fogva az első szavazásnál megválasztott. Utána legtöbb szavazatot nyertek Somló Sándor és Riedl Frigyes; a döntő szavazásnál Somló Sándor választott meg 17 szavazattal Riedl Frigyes 13 szavazatával szemben. A társaság két új tagja e sz-ezint: Rákosi Viktor, a jeles humorista író, kinev legújabb regényét lapunk ép most közli, és Somló Sándor a nemzeti színház tagja, a ki már több szim-művével jutalmat nyert.

Az ülés végül a vasárnapi nagygyűlés program-m-ját állapította meg. Ez a következő: 1. Elnöki-meg-nyitó beszéd Gyulai Páltól 2. Titkári jelentés Vargha Gyulától. 3. Nansen, költemény Endrődi Sándortól. 4. Emlékbeszéd Erdélyi János fölött, tartja Beothy Zolt. 5. A két öreg, költemény Léway Józseftől. 6. A miniszterjelölt, elbeszélés Bercsik Árpádtól. 7. A pályázatok eredményének kihir-dezése. 8. Új pályázatok kitűzése. 9. Elnöki zárszó.

Kaszinók közgyűlése. Az ország két előkelő társasköre, a nemzeti kaszinó és az országos kaszinó jan. 31-ikén tartották közgyűléseket.

A nemzeti kaszinó közgyűlése Szávay József ko-ronaúrt választotta meg elnökéül.

Ilk Mihály egyleti titkár terjesztette elő az igaz-gatóság évi jelentését. A kaszinónak az 1896. évben 2 tisztletit, 731 rendes- és 3 kedvezményes-, ösz-szesen tehát 736 tagja volt. Ez a múlt évhez képest 13 taggal való szaporodást mutat. A múlt évi köz-gyűlés 10.000 frtot szavazott meg a nemzeti fejlődés előmozdítása és a nemzeti nyelv terjesztése cél-jaira s az összeget 14 hazai kulturreglet közt osz-totta meg a választmány. Megemlékszik az évi jelen-tés gróf Zichy Jenő becses ajándékáról, ki Pállok Bélával megfestette gróf Széchenyi István lovas-kópát s a kaszinónak ajándékozta. Az elmúlt évben 160.353 frt bevétel mellett 150.101 frt volt a kiadás. Elhatározták, hogy a Széchenyi-lakomát febr. 23-án tartják meg.

A kaszinó 1896. évi bevételei 109.777 forintot tettek, kiadásai 105.119 forintra rugtak, a miből azonban jelentékeny összegek a kaszinó felszere-lésére fordítottak. A ház bérletei a kaszinó saját helyiségein kívül 36.695 forintot tettek, a mi 630.000 forintot tevő építési kölcsön törlesztésére és kamatozásra használtatt. A kaszinó palotájá-nak évi jövedelme a tagok helyiségeivel együtt évi 50.000 forint. Miután a választmány egy harmada évenként kilép, 12 rendes és egy póttagnak meg-választása vette igénybe a közgyűlés többi részét. A kaszinó 1311 tagja közül 497 élt szavazati jogával s a szavazatok eredményének összeszámítása, a késő esti órákig tartott.

7-én, vasárnap tartják meg. Dr. Csátary Lajos fel-szólalt, hogy a kaszinóban minden tekintetben igen magasak az árak, s indítványozta, hogy a konyha házi kezelés alá vették. A pénzügyi bizottságnak adták át az indítványt. A választmányra beadott szavazatok eredményét e hó 7-ikén hirdetik ki.

Az országos kaszinó közgyűlésén nagy számmal jelentek meg a tagok; Ghyczy Béla elnökölt.

A kaszinó 1896. évi bevételei 109.777 forintot tettek, kiadásai 105.119 forintra rugtak, a miből azonban jelentékeny összegek a kaszinó felszere-lésére fordítottak. A ház bérletei a kaszinó saját helyiségein kívül 36.695 forintot tettek, a mi 630.000 forintot tevő építési kölcsön törlesztésére és kamatozásra használtatt. A kaszinó palotájá-nak évi jövedelme a tagok helyiségeivel együtt évi 50.000 forint. Miután a választmány egy harmada évenként kilép, 12 rendes és egy póttagnak meg-választása vette igénybe a közgyűlés többi részét. A kaszinó 1311 tagja közül 497 élt szavazati jogával s a szavazatok eredményének összeszámítása, a késő esti órákig tartott.

MI UJSÁG?

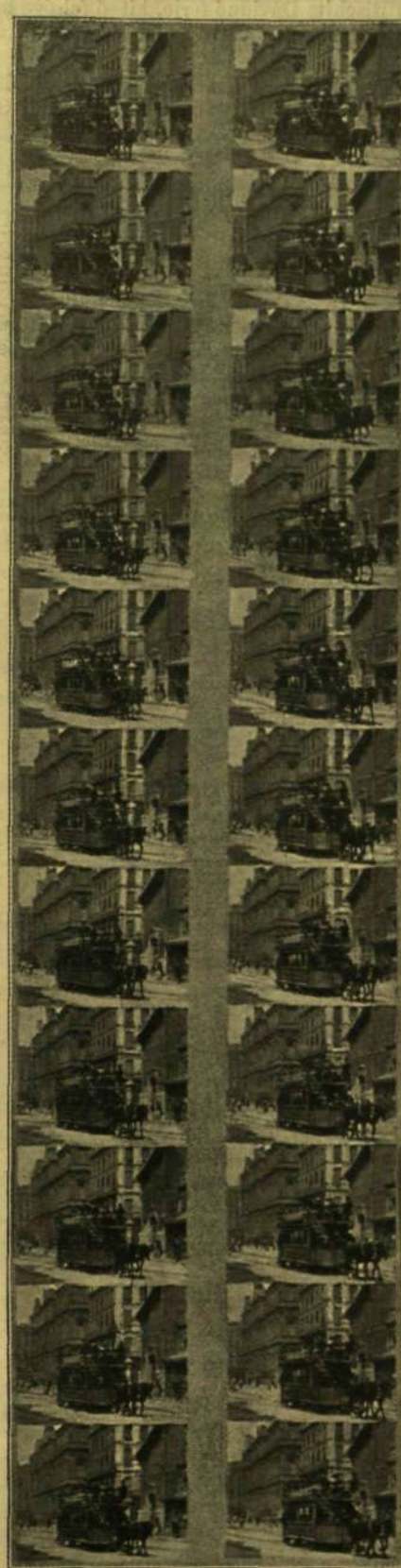
B. Eötvös József emlékezete. A magyarországi tanítók Eötvös-alapja febr. 2-án minden évben összegyűl, b. Eötvös József halála évfordulóján. Az ünnepélyre ezúttal is sokan gyűltek össze az akadémia dísztermében; ott volt Wlassics Gyula kultuszminiszter, b. Eötvös Loránd, az Eötvös-kollé-gium és a budai pedagógium hallgatói, a tanítónő-képző és több más iskola növédekéi. Szathmáry György miniszteri tanácsos megnyitó beszéde után Mosdóssy Imre tanfelügyelő mondott emlékbeszédet Eötvösről, a magyar iskolágy reformátoráról, majd pedig Endrődi Sándor szavalta el «Tanítók háza felé» című alkalmi költeményét, melyet mai szá-munkban közlünk. Erre Lakits Vendel bemutatta az Eötvös-alap számadásait, melyekből kitűnik, hogy az egyesületnek 75 ezer forint vagyona van. Az ünnepélyt Pétterffy Sándor szavai zárták be, ki köszönetet mondott a kultuszminiszternek az egye-sület iránt tanúsított jóakarataért. Az igazgató-választmány elhatározta, hogy a törvényhozástól sorsjáték kibocsátására fog engedelmet kérni, a fővárostól pedig telket a Tanítók háza fölépítésére.

A pozsonyi Mária Terézia-szobor. A pozsonyi Mária Terézia-szobor a teljes befejezéshez közeledik. Leleplezésének napját május 16-ikára állapították meg. A leleplezés nagy ünnepélyességgel a király jelenlétében fog végbemenni. Este díszelőadást tar-tanak a színházban gr. Zichy Géza tervei szerint rendezett előképekkel, melyekben a pozsonyi arisz-tokraták vesznek részt.

Ferencz Ferdinánd főherczeg Algirban Ferencz Ferdinánd főherczeg jan. 31-ikén Korsika szigetét-éről Algirba utazott. A főherczeg Algir városát óhajti megismerni és ebből a célból két hetet fog ott tölteni. Mária Terézia főherczegnő és a főher-czeg nővérei még Ajaccióban maradnak, de köze-lőbb Cap-Martinba fognak menni, a királyi pár meglátogatására. Ferencz Ferdinánd főherczeg, tá-vozásakor köszönetét nyilváníttotta a prefektus, a polgármester és az osztrák-magyar konzul előtt a rokonszenvért, a melyet Ajaccióban való időzése alatt tapasztalt. Teljesen megelégedve távozott és megígérte, hogy jövőre ismét fölkeresi Ajacciót. A szegényeknek pedig nagyobb összeget adomá-nyozott.

Gr. Apponyi Albert házassága. Közéletünk egyik jelese, gr. Apponyi Albert jegyet váltott Bécsben Mensdorff Klotild grófnővel, gr. Mensdorff-Pouilly néhai osztrák külügyminiszter leányával. A völégény sok átvölzetelt kap mindenfelől, s a nemzeti párt külön átvölzetle vezérét. A budapest-belvárosi anyakönyvi hivatalban febr. 2-ikán fű-gesztették ki a házassági hirdetést. E szerint gr. Apponyi Albert 1846 május 29-ikén született Bécs-ben, menyasszonya pedig 1867 decz. 23-ikán. Mens-dorf Klotild grófnő — mint írják — régebb idő óta élénk érdeklődéssel kíséri hazánk közviszonyait s a magyar nyelvet szorgalmasan tanulja, hogy érzel-meiben és nyelvében igaz magyar asszonynya le-hessen.

Munkácsy Mihály betegsége. Megdőböntő szomorú hírek érkeztek Munkácsyról, a kitűnő művészről, a ki már régebben betegeskedik. Az utóbbi időben Bonn mellett a gogesbergi vizgyógy-intézetben ápolták. Javulás azonban nem következett.

Egy haladó lovasúti kocsi fényképfelvétele a kinematografban.

be, emlékezete egyre homályosult, s a múlt héten a Bonn mellett endenichi intézetbe kellett szállítani. A nagy művész betegségeinek rosszabb fordulásá-ról szóló hírt részvétellel és aggodalommal fogadja az egész ország.

Az egyetemi diák-asztal. A budapesti egyetem diák-asztala, a mensa academica megnyit. Ennek a célja, hogy az ifjúságnak alkalma legyen érint-kezni egymással, de egyszerűen, hogy a szegé-nyebb egyetemi hallgatók számára jutányos áron biztosítson ebédet, vacsorát, oly helyiségben, mely-ben kizárólag egymás közt lehetnek. Évek óta tar-t e célra a tőkegyűjtés, s ahhoz a kormány is hozzá-járult támogatásaival.

Az asztal megnyitása febr. 2-án volt lakomával, melyre megjelent Wlassics Gyula közoktatási mi-niszter, Zsilinszky Mihály államtitkár, dr. Bog-nár István egyetemi rektor, az egyetem tanárai, s vagy másfél száz egyetemi hallgató. A tágas nagy helyiség az egyetem közelében, a földfa-utca 14. szám alatt van, s itt tartották a megnyitó ünnepet. Bog-nár István rektor mondta az első felkőszöntőt Wlassics miniszterre, kinek megköszönte a kormány hathatós támogatását; Wlassics miniszter pedig örömet fejezte ki, hogy az egyetemi élet kebelében a társadalmi életnek új tüzhelye támadt, hol az ifjúság nemzetiségi és valláskülönbség nélkül talál-kozhát. Több felkőszöntő fejezte be az ünnepélyt. Másnap már megkezdődött a rendes étkezés. A szeg-ény tanulók a mensa alapjából, a mennyire telik, ingyen ellátást kapnak. Más különben ebéd és va-csora egy óra 16 frtba kerül (az ebéd maga 10 frt 50 kr), egyszeri étkezés délbén 40 kr., este 25 kr.

A diák-asztalt Zilahy Ágnes, az ismert gazdasz-szonyi írónő látja el.

A nemzeti múzeum számára a messze távol fekvő Uj-Guineában gyűjtő Bíró Lajosnak a múzeum igaz-gatósága a napokban nagyobb pénzösszeget küldött, hogy kutatásait elősegíthesse. Küldött az igazgató-ság azonkívül mindenféle szerszámot, házieszközt, meg egy kitűnő Lancaster-fegyvert, mert mint írta, puskája eltörtött. Bíró Lajos december 20-ról kel-tezve levelet küldött Szalay Imre igazgatónak és dr. Horváth Géza osztályőrnek, melyben tudatja, hogy kitűnő az egészsége, s hogy decemberben ismét három láda gyűjteményt indított útunk. A gyűjte-mény állatokat, rovarokat, tömérdék esigát, meg néprajzi dolgokat tartalmaz.

Universum Budapest. Nagyon közhasznú terv megvalósításával foglalkoznak a fővárosban igen előkelő férfiak, kik közt találjuk gr. Csáky Albin volt közoktatásiügyi minisztert. Egy universumról, ha szabad mondani, tudományos színházról van szó, mely a nagy közönségnek szemléltető alakban tárná föl a tudományosság mindenféle vívmányát, kísér-letekkel, mutatóanyagokkal, rajzokkal és magyaráza-tokkal. Berlinben nagyon bevált egy hasonló intéz-mény, s nálunk is meg akarják honosítani, mint az általános műveltség képesít, mely a tudomány ha-ladásáról tájékoztat, kapcsolatot a gyakorlati élet-tel. A nagy ismeretágy körében gyűjtemények, laboratorikumok s mutatóanyagok fognak a közönség rendelkezésére állani, hogy az előadásoknak nyom-ban gyakorlati részét is megismerhesse. Fizikai, kémiai, elektrotechnikai, rajzok és mindenféle más kísérletezésre lesz alkalma a közönségnek, azonfelül pedig a csillagászati megfigyelésekre alkal-mas observatorium, a melynek fő műszere egy 305 mm. objektív nyilástú lencse lesz, több kisebb távcső társaságában. Azonfelül a szemléltető tud-o-mányos előadások számára színházi nézőteret is építenek, a mely képvetítésre is alkalmas. A látvá-nyosságok művésziileg is érdekesek lesznek s a tud-o-mányos vívmányokat mulattatva magyarázzák. Mó-dot adnak továbbá a tudományos fölfedezések, ipari és technikai találmányok gyors bemutatására, a mi által a nagy közönség is gyorsan hozzájut azok ma-gyarázatához. Erre állandó kiállítást is rendeznek. Azután népszerű tudományos folyóiratot is adnak ki s az igazgatóság a hozzáintézett tudományos kér-désekre készségesen felel. — Ez nagy vonásokban az «Universum» programja. Az intézetet az állam és főváros támogatása mellett egyesületi alapon akarják létrehozni s némi eszköz béltéti díjjal fon-tartani. Ha a gazdag emberek bőkezűsége bárosak megközelítőleg is akkora lesz, mint a nagy közönség előnye ebből az intézetből, akkor Budapest nem sokára egy igazán hasznos és népszerű kulturizmet birtokába jut.

Ajándék az iparművészeti múzeumnak. Her-czeg Eszterházy Pál az ezredévi kiállítás törté-nelmi főcsoportjának renaissance épületében fel-állított s e csoport egyik fűdiszté képező eszterházi kastély belsejét utánzó szobák falait, stb. szóval mindazt, a mi modern, az országos magyar ipar-művészeti múzeumnak ajándékozta. A herczeg ez elhatározásában nagy érdeme van Szalay Imrének, a nemzeti múzeum igazgatójának, a ki az eszmét megpendítette és Babics Zsigmond kassai püspök-nek, a ki közbejárt a herczegnél.

A bécsi udvari kamarai levéltár szétosztása. A Magyarország újabb történetére vonatkozó hiva-talos adatok nagyrészt Bécsben őrzik az úgyneve-zett udvari kamarai levéltárban, mely a közös pénzü-gyminiszter felügyelete alatt áll most. Elterjedt hírek szerint, a levéltár fölcsúljátják, a Magyaror-szágra vonatkozó részét elhozják Budapestre s a hivatalnokai karnak megfelelő részét is ide helyezik át. Bécsben sajnálják a gazdag és érdekes levéltár szétosztását, de Budapest annál nagyobb örömet okoz a hír a történetíróknak és szakfőőröknek, hogy a magyar történetírás e becses forrásra végre illetékes helyére kerül.

Új színház Budapest. Szikray János vállal-koznak a fővárosi hatóság megengedte, hogy az Üllői-uton, a Ludoviceummal szemben levő városi területen állandó színházat emellessen. «Új szin-ház» lesz a neve, s a népsziműveken kívül magyar történeti tárgyú színdarabokat játszanak benne.

A női emancipáció. A nők térfoglalása egyre terjed. Az angol alsóház febr. 3-ikán 228 szavazattal 157 ellenében elfogadta Begg indítványát, mely szerint a parlamenti választói jog a nőkre is kiter-jesztetik. Zürichben pedig a kanton-tanács hosszas vita után 120 szavál 22 ellenében kimondta, hogy nők is gyakorolhatják az ügyvédséget. Ha azonban az illető nő férjes asszony, akkor a férj beleegyezé-sére van szüksége. Belgárdában egy nőt választottak meg városi orvosul, Szárburgban a tartományi gyű-lésen nőt alkalmazzanak gyorsíróul.

Vonatmegállás: A Szegehről reggel 4 óra 55 perczkor induló és Budapest nyugati pályánd-varra jelenleg délelőtt 10 óra 25 perczkor érkező

715. számú személyvonat a folyó évi február hó 1-től kezdve a Cselegd és Alberti-Irsa állomások közötti *Budai-út* nevű megállóhelyen, valamint *Berczel-Cserő*-rakodó állomáson utazók fel- és leszállása céljából feltételeztem meg fog állani. A megállás Budai úton délelőtt 8 óra 36 perccel, Berczel-Cserőn pedig délelőtt 8 óra 43 perccel történik. A 715. sz. vonat ezen megállások folytán Budapestre a jelenlegi 5 perccel később, vagyis délelőtt 10 óra 30 perccel fog megérkezni.

Új személydíjszabás életbe lépése a pusztatényő-kun-szt. mártóni h. é. vasuton. A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint *folyó év március hó 1-től* kezdve a pusztatényő-kun-szt. mártóni h. é. vasuton új személy és podgyászdíjszabás lép életbe, melyvel az 1890 évi július hó 6-án életbe lépett személydíjszabás érvényen kívül helyezettik s melynek menetidőjái részben leszállítottnak, részben pedig felemeltetnek. Ezen díjszabás a magyar kir. államvasutak díjszabás elárúsító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33 sz.) 10 krajczárért kapható.

Országos Telefon-Hírdő. Az aradi színházi épületben lévő állami telefonállomáson érdekes kísérletet végeztek. Az állomás üzenőközlőjét a budapesti *Telefon-Hírdő*vel s tíz pár hallgató kagylón Budapesttel egyidejűleg hallhatták az Operában előadott *Piros cipő* muzsikáját és a honvédek zenekar játékát, azonkívül egy énekszámot, a mely a Telefon Hírdőből hangversenytérmből jutott Adra. A hallgatók teljessen tisztán, élvezhetően hallották a muzsikát és az éneket s el voltak ragadtatva a kísérlet eredményétől. A budapesti koncert után aradi felolvasás következett s Budapest hat-hézer Hírdő-állomás-állomáson hallhatták *Merkl Adolf (Kladd)* alkalmi költeményét, a mely többek között ekképpen szólt:

A Hírdő vezetője
Nagya megő már most,
Összekapcsol Budapesttel
Minden neves várost
S kinek szavát ősmertük csak,
S képekből az arcát
Fővárosi művészeknek
Elhozza — a hangját.

A kik eddig zsörtölődtek:
A nemzetiségek —
Lelekülten egygyé lesznek,
Ha csendül az ének.
S határszéle, oly vidékre,
Hol csak ritkán hangzó —
Diallallal így oda is
Elszáll a magyar szó!

HALÁLOZÁSOK.

Báró KOSZÉK GUSZTÁV, osztrák-magyar követ Athénben, elhunyt 59 éves korában. Diplomáciai szolgálatát folyton Keleten teljesítette. Galatában kezdte mint követi gyakornok, majd konstantinápolyi internuncius tolmács, 1881-ben, mikor báróságot kapott, főkonzul Egyiptomban, honnan Perzsiába ment, mint teljhatalmu miniszter. Az atheni követséget 1887-ben foglalta el. Temetése e hó 2-ikán volt Athénben. Koporsójára a görög király is tetetett koszorút.

MONTENSIER HERCEGNÉ, szül. Bourbon Mária Luiza Ferdinanda hercegnő, Szévilában meghalt. 1832-ben született Madridban, 1846-ban nőül ment Bourbon-Orléans Antal herceghez, ki 1890-ben halt meg. Az elhunytban Izabella párisi grófné az anyját, Orleans Fülöp herceg pedig nagyanyját gyászolja.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Idősb TILLES BÉLA, Zólyomgye árvaszéki elnöke, 63 éves korában, Besztercebányán. — NAGY SÁMUEL, ref. lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, volt 48-as honvédfőhadnagy, élete 69-ik évében, Jándon. — FERENCZY MIKLÓS, kolozsvári ügyvéd, volt országgyűlési képviselő, Kolozsvárott. — GEDŐ ANDRÁS, batizi földbirtokos, volt 48-as honvédfőhadnagy. — NÉMETH FERENCZ, államvasúti ellenőr, Budapest, 59 éves korában. — NYÉKI RAUCH GYÖRGY, báró, 81 éves korában, Luznicán. — MATLÁSKOVSKY KÁROLY, gr. Károlyi váallaj-uradalmi nyug. főtisztje, Váallaj szatmármegyei községben. — HOFFER GÉZA, fiatal hírlapíró, ki egyes tollal hosszabb ideig dolgozott a *Szentesi Lapok*-nál és az *Arad és Vidék*-nél, Budapest. — MARTINI F., a Henry-Martini puska závarjának föltalálója Frauenfeldben, Svájcban, hosszas szenvedés után 64 éves korában. Martini a frauenfeldi gépgyár igazgatója volt. Puskait az angol és török hadsereg használja. — FURHER GYULA, dr. orvos, 28 esztendő korában, Budapest. — KINZLER GUSZTÁV, a *Kinztler testvérek* cég beltagja 30 éves, Szolnokon. — SCHLICK GÉZA, kereskedő, 27 éves, Nagy-Kanisán. — ID. LÁZÁR KÁROLY, 67 éves korában, Budapest. — HÄSLINGER GYULA, a Kühne és Társa budapesti cég volt irodatisztje, 25 éves korában, Kisbérben. — HEVESI BISCHITZ DAVID, 1848–49-iki nemzetőr, fővárosi nagykereskedő és földbirtokos, tevékeny férfin, a jótékonyaságról is-

meretes Bischitz Dávidné férje, kit 3 felseje két év előtt magyar nemesi rangra emelt, 86 éves korában, Budapest.

Özv. gr. TOLDALAGI VIKTORNÉ, szül. báró Bánffy Anna, életének 67-ik évében, Maros-Szent-Györgyön s Koronán temették el a család sírjában. — BÁRÓ KEMÉNY SIMONNÉ, szül. Pekri Emma, az alsó-fehérmegyei Csombordon. Az elhunytban b. Bánffy Dezső miniszterelnök és b. Kemény Kálmán v. b. t. tanácsos sógorújaként gyászolják. — ÖZV. ÁNGERER LÁSZLÓNÉ, szül. Ráth Anna, 67 éves, Balassa-Gyarmaton. — BÁRÓ LUZSÉNSZKY ZSIGMONDNÉ, szül. Homa Gizella, életének 30 ik évében, Budapest. — MARTIN SÁNDORNÉ, szül. Hájós Margit, 39 éves korában, Budapest. — VINCENTY PÁLNÉ, szül. Eckensberger Biri, 46 éves korában, Nagy-Károlyban. — ÖZV. NAGY KÁROLYNÉ, szül. Fischbach Anna, 76 éves korában, Szili-Sárkányban. — ÖZV. KUN BALÁNTNÉ, szül. Spisich Klára, Füzesséry Géza dr., az ügyvédi kar nesztőráján anyósa, 89 éves, Budapest.

Szerkesztői mondanivalók.

Elkérdtem... Ott a hol... Ne hidd babám. Elég jól hangzanak; de egyéb érdemük nincs is.

A gyilkos. Drámai monológ. Kétségkívül van benne erő, de még több a dagály, túlzás, zavarosság.

Borongás. Közölhető.

Csak hasznosleséből... Azt írja, hogy eddig nagyon keveset írt. E gyöngye kísérlet után épen nem bízhatjuk, hogy verseket írjon; mert egyáltalán nincs hozzá tehetsége.

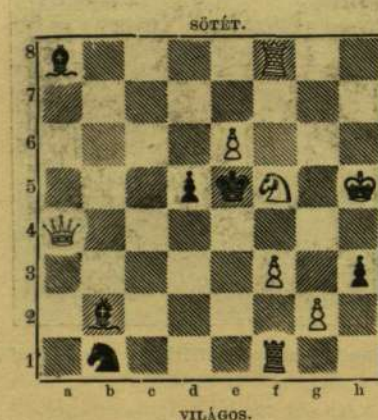
A kutató. Erdőben. Közlére az első választottuk. Jóska úr szerencsétlensége. Elbeszélés. Már ilyen csakugyan nem szoktak megtörténni. Ha pedig az elbeszélés meséje valószínűtlen, akkor nem sokat ér az, ha sokkal jobban volna is megírva, mint ez az elbeszélés.

Anyóka. De füstölő. Az első ballada hangon szól, de szerző nem tudta jól megcsinálni. Erőtelletlen folyik, hiányzik belőle az élet, a természetesség, a valószínűség. A második elég cínos dal, de mintha ismert népdalok egyes sorai volnaak összefűzve benne.

Nem közölhetők: *Tündés. A csillagok, stb.* A költői tehetségnek még csak egy kis szikrája sem csillan fel bennük. A kit a természet nem ajándékozott meg költői tehetséggel, hiába erőszakolja a versírást. — *Zengetek. I.—III. Gyöngye kísérletek.*

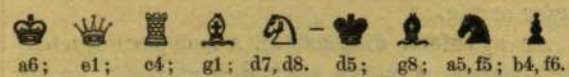
SAKKJÁTÉK.

1992. számú feladvány. Kálitay G.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

1993. számú feladvány Gold Samutól.

Hibaigazítás: Az 1991. számú feladványban Koss J.-tól h2-ről a sötét gyalog elveendő.

KEPTALÁNY.

A *Vasárnapi Ujság* 3-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Új év reggele.*

Heti naptár, február hó.

Nap	Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
7 Vasárnap	C. 5. Ep. Rikh.	26 E. Xenophon
8 Hétfő	M. János	27 A. János er.
9 Kedd	Apalín	28 Eferm
10 Szerda	Skolasztika	29 Ignác
11 Csütörtök	Dezső, Froz.	30 Három püsp.
12 Péntek	Eulália	31 Cyrus, János
13 Szombat	R. Katalin	1 Február, Trif.

Hold változás. Első negyed: 9-ikén este 8 ó. 41 p.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Báti selyemszöveteket 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — valamint fekete, fehér, színes, Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, csíkos, kockázott, mintázottak, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 szín és mintázatban) a megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (os. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. — Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelede-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. — Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 7083

„EGYETÉRTÉS”

POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, 1897. XXXI. évfolyam. Kossuth Ferenc, főmunkatárs.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar ujra elmaradó, új előzetéseket szerezzen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint hazánk legelső rangú napilapja állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetői kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalán majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12–20, illetőleg a kisebb alakban számításra 36–60 oldalnyi terjedelmű.

Csak a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismertet, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai a nemben a legteljesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem azáltal, hogy tárgyalásosságát és részrehajlatlanságát fogva is, mely e tudósítások minden pártszíneztől olvasó előtt is élvezetes-e teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő *tárca- és regényrovata.* Az Egyetértés állandóan két kitűnő regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint a modern világírodalom remekeiből válogatva előrangú műfordítók fordításában. Az egy év alatt között regények 400–500 nyomtatott ívre, vagyis 40–50 rendes regénykötetre rugnak. Így 40–50 kötet regény ből ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közölniük kitűnő képei és előrangú publicisták által írott *vezércikkeit* és egyéb *politikai közleményeit, bő hírvonalait, eredeti táviratait* az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnaponként megjelenő s egy-egy szaklapot pótló *„Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság”* című országos híri rovatokat s végül az Egyetértés legjobban informált *kölgazdasági, ipar és mezőgazdasági* rovatát és megbízható közéleti tudósításait, látnak mondanunk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen olyanuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

Mindezen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmértékesebb: 6928
Egész évre 20 frt —
Fél évre 10 —
Negyed évre 5 —
Egy óra 1 — 80
Előfizetések legelőszedőben postautalványon az Egyetértés kiadói hivatalához Budapest, papnöve-utca 8. intézendők.

Magyar királyi államvasutak.

Sajtóhiba-helyesbítés a m. kir. államvasutak vonalain érvényes helyi árudijszabáshoz tartozó függelékben. A m. kir. államvasutak vonalain érvényes helyi árudijszabáshoz (II. rész) f. é. január 1-én kiadott *„függelék”-nek magyar szövegű példányában* a 10. oldalon 18. folyószám alatt foglalt *gabona* stb. kiemlényekre vonatkozó díjmegjelölés b) csoportjában (pozsony-marcheggi viszonylat az *„áruzási”* rovatban) olajpogácsa után beszurandó *„liszt és egyéb élelmiszerek”,* illetve a német szövegű példányokban a 10. oldalon 15. folyószám alatt *„Oelkuchen”* után *„Mehl und sonstige Mahlprodukte.”*

Budapest, 1897. január 25-én. Az igazgatóság.

Legjobb és leghírnevesebb pipere hölgyek: a La 6959

Különleges Rízpor BISMUTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

Az arcz szépsége legbiztosabban úgy érhető el, ha a a Leichner-féle zsirpuder,

Leichner-féle Hermelinpuder és Aspasipuder alkalmazásával ápolatják. Ezek a híres arczpuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelső rangú művésznők által előszeretettel használtatnak; nagy előnyük, hogy a bőrnek viruló, ide rózsás színt adnak és nem lehet észre venni, hogy az arczpuderezve van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszeráránál. — Utánzatoktól óvakodni kell. 7051

Leichner L., Berlin, kir. udvari szállítója.

SIKKES EGYENRUHÁKAT

tábornokoknak, tiszteknek, önkénteseknek, vasuti és postahivatalnokoknak, erdészeknek, csendőrségnek, rendőrségnek, tűzoltóknak, pénzügyőröknek és **anyakönyvvezetőknek** készítenek

BLUM ÉS TÁRSA

BUDAPEST, IV., Sütő-utca 2. (Szervita-tér sarkán.)

Arjegyzekek készséggel küldetnek.

Pontos címre figyelni tessenek.

1897. február. 242. sz. 1897. február.

BUDAPESTI SZEMLE

A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti

GYULAI PÁL.

TARTALOM:

Néhány szó a keleti kérdéshez. — Kresmárik J.-tól.

Az iskola belső élete. — Alexander Bernáttól.

Musset és Sand szerelme. — Haraszti Gyulától.

Központatásnak szervezőténak reformja. (I.) — Waldapfel Jánostól.

A vízi malom. Regény. (II.) — Elliot György után, angolból. — Váczy Jánostól.

Költőmennyek: Bölcső felett. — Kozma Andortól. — Sápadi esti csillag. — Musset Alfréd után, francziából. — Vargha Gyulától.

A budhizmus. — Kégl Sándortól.

Értesítő: Ruskin: Veleceze kövei. n. — Pázmány Péter összes munkái. d. — Koschwitz E.: Les perles parisiens. a. — Új magyar könyvek.

Megjelen évenként 12-szer, 10 ívnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 forint, fél évre 6 frt.

Franklin-Társulat

magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapest.

Nevetséges az ideai farsang-

ban minden bábra új ruhát készíttetni, mikor azokat, úgy férfi-, mint női ruhákat szépen tisztít és fest, a világiállítási éremmel kitüntetett cég

BERKETZ ISTVÁN

utóda,

vegí tisztító és kelmefestő gyára,

BUDAPEST

Rózsa-tér 3. és Kinizsi-utca 14. sz.

Álapítottott 1864.

7036

Dr. GÖLIS-féle egyetememes emésztőpor. (1857 óta kereskedelmi czikk.)

Etrond szer, kitűnő hatása van különösen nehezen emészthető ételek feloldására, valamint az általános emésztőre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva (evés után egy kávéskanálnyi téve a nyelvre s a szokásos itallal leöblítve) kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők:

gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak és altesti pangás stb.

Ásványvizgyógymódnál, mint elő vagy utókúra, vagy egyidejűleg a gyógmóddal kitűnő hatást fejt ki. Minden dobozban dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárni lenni s mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő por kérésdől a vétel alkalmával. — A dr. Gölis-féle egyetememes emésztő-por központi szétküldése: 7078

Bécs, I. kerület, Stefansplatz Nr. 6. (Zwetthof).

Egy nagy doboz ára 1 frt 26 kr., egy kis doboz 84 kr.

Főraktár: Budapest, Király-utca 12. Török József gyógyszerháza.

Francozia folyékony

HAJFESTŐ

(Cromatique Parisien)

melylyel minden haját tetszés szerint 10 perc alatt állandóan megfesthetni fekete, barna vagy szőkére. Tulajdonságai: a szín állandó s a természetes színtől meg nem különböztethető, az alkalmazás egyszerű. Ára 2 frt. A készületek (csésérk, kefék stb.) 60 kr. Főraktár: Budapest, Török József gyógyszerháza, Király-utca 12. szám. 7080

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legújabb égytem
SAVANYU-KÚT

Nincs többé fejfájás!

D. GÖTZ MIGRAINE-PORA

hasznosít évtől egyoldalú, ideges, rheumászerű, sőt gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott, mit több ezre mező közönségnyilvánítás bizonyít. Utolsó időben a MADRID UDVAR és Baross Gáborné d. exellenciája feltűnő eredményt nyújtott. Kapható KOLLER TESTVÉREK a Nagy Kristóf-hoz címzett gyógyárában Budapest, IV., Kristóf-tér 2. Váci-utca és Kristóf-tér sarkán. 7038

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen RÉTHY-féle pemelefű-czukorka, mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerháza. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmenten küld.

Réthy Béla gyógyszerész

Békés-Csabán.

Főraktár TÖRÖK JOZSEF gyógyszerháza Budapest.

A kines mit ér — mit ér az élet egészségség híján?

Vérszegénység, erőtlenség és idegességnél egyedül

SERRAVALLO

kitűnő ízű chinava-bora segít teljes biztossággal. Többek között ajánlják: Drasche, Kraft-Ebing, Kéti, Laufenaer, Neusser, Schwimmer tanár urak.

F6- és szétküldési raktár: Egger-féle gyógyszerháza a «Nádorhoz». Budapest, Váci-körút 17. 6969

Kis üveg (1/2 liter) 1.20, nagy üveg (1 liter) 2.20.

LOHSE-féle LILION-RIZSPOR

rendkívül finom, bársonyszerűbb, tömöttebb és takarékosabb valamennyi Poudre de riz és zsíros rizspornál, a bőrből kitűnően s láthatatlanul tapad. Ugy nappalra mint este. Fehér és rózsaszínben szokék számára, sárga (rachel) barnák számára; doboza 2 frt. 7069

Vételnél mindenkor a teljes czégre kell ügyelni:

GUSTAV LOHSE BERLIN, 45. Jägerstrasse 46.

kir. udvari illatszerész.

Kapható Ausztria-Magyarország valamennyi előbbközlő gyógyszerháza és illatszerészében.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csemegé-kereskedésben és cukrászdában. 6896

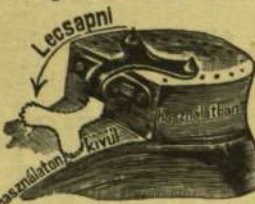

A NYIRFAFOLYADÉK.

A nyirfafolyadék már rég óta mindenütt alkalmazatik, Dr. Lengyel Frigyes nyirfahásonmát különösen ajánlják Dr. med. Raspi tanár és a técsi egyetemen prourátor és Dr. med. Pfeuchl londoni tanár. Ezen nyirfahásonmát egy sajátos 30 évi gyakorlati eljárás alapján a nyirfa folyadékából párapáratik és csak azután jó forgalomba. A használati utasítás szigorú betartása illetve a balzsam alkalmazása által a felső bőrréteg lassankint lehámlik és az ezen módon tisztított al-bőr fiatal színen és üdőségben jut felszínre; mindennemű kiütés, szepelő, foltok, vörös, anyajel stb., stb. eltávolítatnak, a bőr ránccokat, himlőcseméket lassankint teljesen kíméltja és az arczán friss és egészséges színt nyer.

Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr. A nyirfahásonmát hatástanára a Dr. Lengyel Frigyes-féle Benzoé-szappan Raktáron minden jobb gyógyszertárban, Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerésznél. Budapest, király-utca 12.

Szabadalmazott Jégsarkantyúk!

Ezen rendkívül észszerű jégsarkantyúk minden más gyártmány fölött előny érdemelnek. Jóval kisebbek és könnyebbek, nem sérítik a sarkat, és nem is kell attól elvárni. Használaton kívül teljes n láthatatlanok. 60 kr.-nak előzetes beküldése ellenében portómentesen, vagy postautánvét mellett szétküldi: C. A. Stanek jun. Reichenberg. 7010

Ujdonságok báliszövetekben

gyermint mindenféle minőségű fekete, fehér és színes selymekkel mindenféle gyári árakon a valódi- és tartósságát való jóállás mellett mindenféle 35 krtól 12 frt portó- és vámmentesen házhoz szállítatnak. A jobb, kivételesen megrendelési forrás magánosok számára. Ezer meg ezer elismerő írat. Minták franko. Svájcba a levélporto kétézeres.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

selymekelme-gyárak szövetsége Zürich. 6960

Spanjol kir. udvari szállító. Spanjol kir. udvari szállító.

Selyem mellű bál ingek, kertyük, nyalkendők, selyem zsebkendők, mellgombok, illatszerek, kalapok, csillinderek és egyéb férfidivat cikkeit nagy választékban ajánl.

FÖLDVÁRY IMRE

BUDAPEST 7052

Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

Páris 1889. Kitüntetve Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor

Barilla F. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 230, a franciászági orvosi társulatok tagja. Orvosilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorhajtóknál is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldj megtérítése mellett, berlini főraktárából.

Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60

Raktár:

Budapecsten: Török József gyógyszer. király-utca 12. szám. 6892

Főiskolai Dr. KUN ZOLTÁN kiropróba

legaz.-orvos

Vérképző labdacok, rőzsaszínre cukrozva: vérszegények, nyek, sápkórosok, gyengélkedők, görvéllykórosok, lártalan tüdőbetegnek legjobb gyógyszer. 1 üveg ára 1 frt 80 kr.

Hurut labdacok, gyomorhurut, tüdő- és gégehurut, tüdővész, hideglelés, májgyulladás, gyümök ellen legkiválóbb 1 üveg égszínre cukrozott labdacok ára 1 frt 80 kr.

Női betegségek ellen leghasznosabb gyógyszer az IRI-GALÓ POR 1 doboz 1 forint 20 kr.

Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájvízek fölött. Kiváló (össze) a ragályos torokhajtóknál is! Ára 60 krajczár.

A Purpurin Crème arca- és kézkezelésnek meglepő hatása van! 5 nap alatt az arczról minden foltot eltávolít s bárányseprővé válik. 1 tégely 1 frt 20 kr.

Kaphatók a készítőnél:

TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél

Sárospatakon. 6839

Főraktár Budapecsten: Török József gyógyszerésztárban, Király-utca. Dr. Buday Emil gyógyszerésztárban, Városház-tér. Minden drogu-üzletben és gyógyszerésztárban kaphatók.

CZERNY-féle TANNINGENE

a legjobb, kiropróba általánosan hajfestőszer

haj- és szálak, valamint szemöldökfestésre, melyek a legegyszerűbb módon, már egyszeri használatnál is egész biztosan visszanyerik azon kifogástalan, fényes színe, barna vagy fekete természetes színt, a melyvel megszokták a hajukat a mely sem szappannal való mosással, sem a gőzfürdőben meg nem fakul.

Ára 2 frt 50 kr.

Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és alódi minőségben kapható

Czerny J. Antalnál, Bécs,

XVIII., Carl Ludwigstrasse 6 (saját ház), és I., Wallfischgasse 5.

Szétküldés postai utánvét. Prospektus ingyen és bérmentve. Raktár a nagyobb gyógyszertárakban és illatszertárakban.

Budapecsten TÖRÖK JOZSEF és Egger A. fia! gyógyszerészeknél, stb. 6967

LATZKOVITS A.

BUDAPEST, IV. kerület, Váci-utca 22. szám. Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja 6594

ari divat- és fehérnemű-ujdonságait.

Kathreiner-féle Kneipp malata-kávé

Ejnye be jó!

Kwizda-féle Fluid

A kigyó védjeggyel. Régi óhírt diltikus-cosmetikai szer (dörzsoló) az emberi test idegeinek és izmainak erőssé és rugósnnyá tételére.

Ára: 1/2 palack 1 frt. Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható minden gyógyszertárban. — Főraktár: Kérületi gyógyszerár, Kornenburg, Bécs mellett. Szójegy, ezimlap és csomagolás törvényesen védve. 7001

Bilz természeti gyógyintézete Sanatorium

Dresden-Radebeul, (Németország) Két intézeti orvos. Őzi és téli gyógykezelésre különösen alkalmas. Egyike Németország legnagyobb és le, szebb term. gyógyintézeteinek. Kedvező gyogyeredmények női betegségek, ideg-, gyomor-, tüdő-, bőr- és nemibajoknál. Asthma, rheuma, kövérég, vérszegénység stb.-nél. Leírás német. Intezettulaj. F. E. Bilz, a „Naturheilkunde” pályaköz. munkássz. Legjobb beteggyógykezelésre. 300.000 pld. már eladva. Kötve 10 márká. Bilz kiad. Lipsee és minden könyvker. 6996

BERGER LEÓ

kávéháza

Erzsébet-körut 58. sz.

Elismert legjobb kávé

Budapecsten.

Legújabb villamos ventiláció; a helyiség teljesen fűtmentes. 7071

Levélbéllyeg-kereskedés PRÜCKLER J. C.

Budapecsten, IV., Régi posta-u. 5

Alapított 1876. 7014

Veszek! Eladok! Cserélek!

Korunk fő nyavalyája az idegesség

és vértelenség, melyből számtalan más kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a

VASAS CHINABOR

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldés 6 frt. Ezen bor a saját magam által termelt mènesi Sherryvel var készítve és minden hasonnevű készítmények között a legjobbat kínálja és vasat tartalmazza.

Rozsnyay Mátyas gyógyszer. művegyé. Aradon. Kapható Budapecsten: Török József gyógyszerésznél, Egger-féle „Nádor” gyógyszerésztárban, valamint minden magyarországi gyógyszerésztárban. 6904

KURCZ LIPÓT és Tsa

PHOTO. czinkografiai műintézet

BUDAPEST VI. SZENTKIRÁLYI 13.

CLICHÉ

LEGJOBB 11 DLR50 KIVITELBEN Czinkografia és fametszet után.

7. SZÁM. 1897. BUDAPEST, FEBRUÁR 14. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetést feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt | félre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5. — | félre — 2.50 Keltöldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldj is csatolandó.

GRÓF MAJLÁTH GUSZTÁV, ERDÉLYI EGYHÁZMEGYEI RÓM. KATH. SEGÉDPÜSPÖK.

AZ ELMÚLT HETEKREBEN sűrűn lehetett olvasni a napilapokban az erdélyi egyházmegyei koadjutorság (segédpüspökség) kérdéséről, míg végre a királyi kinevezés véget vetett e kérdés körül kifejlődött személyi és politikai vitakozásnak.

Lónhardt erdélyi egyházmegyei róm. kath. püspök, gyöngékedésére való hivatkozással, koadjutor kért maga mellé, a ki a nagy kiterjedésű egyházmegyében az ügyeket intézze. Fölmerült a Majláth Gusztáv gróf komáromi plébános-helyettes kinevezésének a hire, s ezzel kapcsolatban sokat irtak e kinevezés ügyében a római szentszék, a korona apostoli joga, illetőleg a magyar kormány közt támadt ellentétéről. A kérdés a körül forgott: utódlási joggal, vagy e nélkül történjék-e a kinevezés?

A király úgy döntött, hogy Majláth Gusztáv gróf lett erdélyi segédpüspökké és pedig utódlási joggal.

Majláth Gusztáv gróf kinevezését az teszi különösebb érdekességévé, hogy azon tősgyökeres magyar főúri családok egyikéből származik, a melyeknek szülőitől közül a régi időben több kiváló magyar főpap került ki. Hajdan a papi pálya annál inkább vonzotta a főúri ifjakat, mert a főpapi méltósággal diplomái, sőt katonai hivatás is párosult. A főpapok páncélt öltve és kardot fogva személyesen vezették a csatákba saját fegyveres bandériumaikat. Ma a főpapság egyházkormányzói földadatai mellett csak a törvényhozás terén élve közjogi természetű méltóságot, mint a főrendiháznak egyik kiegészítő része. Ezért mostanában csaknem ritkaság, ha a vagyonos és tekintélyes főúri családok fiai papi pályára adják magukat. Ilyen ritkaságul tekinthető az is, hogy Majláth Gusztáv gróf az oltár szolgálatába lépett.

Majláth Gusztáv gróf abból a Majláth-családból származik, mely

az Árpád-királyok idejéből Ákus kun vezértől vezeti le családfáját, s a mely történetünkben sok nevezetes emberrel szerepel. Az újonnan kinevezett püspök-helyettes a szomorú véget ért Majláth György országbirónak a hetedik gyermeke. Egyik nővére, Etelka, Pallavicini Ede örgróf felesége; másik nővére, Sarolta, a királyné volt udvarhölgye, Hohenlohe hercegné. A többi mind fitestvér, a kik közül a legidősebb, György, néhány évig Esztergom megye főispánja volt.

A Majláth családnak, melyet Bonfin Majlát-nak, Thuróczy Mojnótnak nevez, székhelyi előnévvel bíró ága a XVII. századból ered. Egyik ág II. József alatt a grófi méltóságra emelkedett. Az országbiró nem ebből az ágból való volt. Utóda azonban a királytól grófi címet nyertek.

október 7-ikén szentelte fel Simor bíboros hercegreprimás. Gyöngékedő egészségi állapota miatt ekkor hosszabb időre szabadságot volt kénytelen kérni s enyhébb éghajlat alá ment üdülni, de már egy esztendő múlva prefektus lett az esztergomi papnövéldében, a hol tisztelettel és szeretettel környezték a vallásosságáról és jótékonyágáról ismeretes főúri papot. 1895-ben Vaszary hercegreprimás komáromi helyettes plébánosnak nevezte ki.

Komáromban, hol két évet töltött, teljesen megnyerte hívei szeretetét és tiszteletét. Jótékonyága rendkívüli volt. Kiszöbét szűkölködő segítség, vizsgatlas nélkül át nem lépte, sőt gyakran maga ke-reste fel a szegényeket, szenvedőket, hogy segítségükre lehessen. Szíve jóságának szép bizonytsága az a jellemző eset, mely Komáromban történt vele. Egy szegény koldúsasszony kéregetve kopogtatott az ajtaján. A grófi pap meglátván, hogy a szegény asszony egy rongyokba takargatott gyermeket tart ölében, gazdag adományon kívül oda adatta neki legszebb selyem takaróját is, hogy a didergő gyermeket abba göngyölje be a hideg ellen. És hogy a társadalmat is mennél jobban belevonja a jótékonyág gyakorlásába, megalakította a Szent-Vince-társulatot.

GRÓF MAJLÁTH GUSZTÁV.